

Riksdagens protokoll

2012/13:53

Torsdagen den 17 januari

Kl. 12.00 – 13.21
14.00 – 14.59

Protokoll
2012/13:53

---

1 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2012/13:FPM45 Förordning om tillämpning av mervärdesskatteregler om beskattningsland för elektroniska tjänster m.m. *KOM(2012) 763* till skatteutskottet

2012/13:FPM46 Förordning om jordbruks- och fiskestatistik *KOM(2012) 724* till miljö- och jordbruksutskottet

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2012/13:199

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:199 Hästnäringen i Boden

av Maria Stenberg (S)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 14 februari 2013.

Skälet till dröjsmålet är flera utlandsresor.

Stockholm den 14 januari 2013

Landsbyggsdepartementet

Eskil Erlandsson (C)

Enligt uppdrag

Mats Wiberg

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:200 Utdelning av post och postservicen
av Tina Ehn (MP)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 29 januari 2013.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 15 januari 2013

Näringsdepartementet

Anna-Karin Hatt (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

*Svar på
interpellationer*

3 § Svar på interpellation 2012/13:150 om situationen i Iran

Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig vad jag avser att göra för att förtrycket i Iran ska få ökad uppmärksamhet av Europeiska unionen, Förenta Nationerna och till exempel FN-organet ILO. Som interpellanten väl vet är detta frågor som vi ägnar betydande uppmärksamhet.

Frågan om den bristande respekten för mänskliga rättigheter står högt upp på EU:s dagordning när det gäller Iran. I vårt gemensamma namn görs regelbundet mycket tydliga uttalanden i denna fråga. Sverige har en pådrivande roll inom EU och FN för att uppmärksamma och försöka påverka situationen. Det gäller bland annat den bristande mediefriheten, inklusive internet, det successivt minskade handlingsutrymmet för det civila samhället och kvinnors allt sämre situation, och vi riktar skarp kritik mot den mycket omfattande användningen av dödsstraffet. Repressionen i Iran vittnar om ett samhälle där regimen sätter sina egna intressen framför politisk och ekonomisk utveckling och rättsstatens principer.

I juni håller Iran presidentval, vilket blir ytterligare ett barometerutslag för det politiska klimatet i landet. De senaste åren har situationen blivit alltmer allvarlig, med ett krympande spelrum för andra politiska krafter. Sedan den alltjämt försämrade situationen för mänskliga rättigheter i samband med det omstridda presidentvalet 2009 har EU sedan våren 2011 infört sanktioner som riktar sig mot personer som är ansvariga för kränkningar av mänskliga rättigheter i Iran. Sanktionerna innebär frysta tillgångar och reseförbud inom EU. I dagsläget omfattas 78 personer av dem. Vi ser inom EU över dessa sanktioner var tolfte månad. De innebär också förbud mot export av viss övervakningsutrustning och utrustning som kan användas för inre förtryck.

Inom FN tog vi tillsammans med USA 2011 initiativ till den resolution som ledde till inrättandet av en FN-rapportör för situationen för mänskliga rättigheter i Iran. Detta mandat förnyades i våras med stöd från Sverige, och vi kommer att verka för en förlängning av mandatet i mars 2013.

Den särskilde representanten Ahmed Shaheed har sedan sitt tillträde 2011 kartlagt MR-situationen i Iran och rekommenderat reformer inom bland annat iranskt rättssystem i tre olika rapporter. EU betonar kontinuerligt vikten av att Iran samarbetar med honom. Han har ännu inte fått besöka Iran för att diskutera sina rekommendationer med iranska företrädare.

Sverige stöder också den årliga resolutionen om MR-situationen i Iran som antas av tredje utskottet i FN:s generalförsamling.

ILO:s föreningsfrihetskommitté följer situationen i Iran och har rekommenderat arbetsrättsliga reformer. Kommittén har särskilt behandlat ett klagomål från International Trade Union Confederation och International Transport Workers' Confederation som rör påstådda förföljelser och trakasserier under 2005 mot facklig verksamhet i Iran. ILO:s styrelse krävde information om en juridisk uppföljning av händelserna 2005.

Låt mig till slut lägga till att i de kontakter jag har med Irans utrikesminister tar jag återkommande upp den grundläggande kritik vi har mot utvecklingen i Iran när det gäller mänskliga fri- och rättigheter.

Anf. 2 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Jag ber att få tacka utrikesminister Carl Bildt för svaret. Det är uppenbart att utrikesministern och jag har en likartad bedömning av läget i Iran.

Oppositionella rörelser och organisationer har mycket svårt att verka öppet. Kritiska röster har fått allt mindre möjligheter att göra sig hörda. Journalister och författare fångas och förföljs. Tidningar stängs av regimen. De arbetande människornas möjligheter att försvara sina intressen har beskurits. Självständiga, av regimen oberoende, fackliga aktivister förföljs och fångas. Bagarfackförbundets ledare Mahmoud Salehi och bussförarnas fackliga ledare Osanloo är fall som vi här i kammaren har följt upp och debatterat.

Herr talman! Om vi skulle räkna upp namnen på alla de människor som sitter i fängelse – fackliga ledare, arbetaraktivister, kvinnor, socialister, författare, bloggare, baluchier och kurder – och som kräver sina politiska och mänskliga rättigheter skulle listan bli oändlig.

När Zanyar och Loqman Moradis personliga vädjandebrev spreds via Facebook och andra medier i förra veckan – även till Carl Bildt, tror jag – skakades varenda människa som har en enda smula humanism inom sig. De kurdiska aktivisterna Zanyar och Loqman är under 25 år och sitter sedan ett par år i fängelse. De ska inom kort avrättas genom hängning på öppen gata. Anklagelserna mot dem är, såklart, att de är Guds fiender. De redogör i sitt brev för en del av den fruktansvärda tortyr, de övergrepp och de kränkningar som de har blivit utsatta för såväl fysiskt som psykiskt.

Men Zanyar och Loqman är inte ensamma. Reza Shahbani, ledare för bussförarnas arbetsorganisation i Teheran, har suttit i fängelse i över två år. Han är dessutom mycket sjuk men nekats vård. Även Pedram Nassrollahi, Behnam Ebrahimzadeh, Mohammad Jarahi, Ali Nejati och tusentals andra arbetaraktivister och politiska aktivister sitter i Irans fängelser. Det är därför viktigt att denna debatt om mänskliga rättigheter i Iran följs upp. Det uppskattas av många, inte minst av dem som sitter i fängelse och av deras familjer.

Utrikesministern redogör i sitt svar för de olika sanktioner som har vidtagits gentemot Iran. Sanktioner kan lätt bli ett tveeggat vapen. USA vidtog tidigt hårda, grovt tillyxade, ekonomiska sanktioner mot den iranska regimen, sannolikt på grund av att man förlorat en trogen bundsförvant i shahens regim. Dessa sanktioner har inte drabbat regimen, utan i stället har de drabbat befolkningen, särskilt fattiga människor. I stället för att regimen har drabbats har den kunnat skylla missförhållanden inom landet på USA och väst.

Sanktionerna blir om de används på ett klumpigt sätt ett propagandatillhygge i händerna på regimen – ett tillhygge som går att använda mot oppositionen inom det egna landet. Det är min förhoppning att EU och Sverige använder sanktionsinstrumentet på ett besinningsfullt sätt.

Herr talman! Jag noterar att utrikesministern i sitt svar tar upp en del av detta och pekar på vad ILO gör och vad ILO:s föreningsfrihetskommitté gör. Denna kommittés ledare har dock ännu inte beviljats inresa i Iran.

Här kan regeringen och EU på olika sätt driva på och understödja ILO:s studiekommittés krav på mänskliga rättigheter.

Anf. 3 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Amineh Kakabaveh beskriver situationen för enskilda individer i Iran och även den allmänna situationen. Det råder inga meningsskiljaktigheter mellan oss vad gäller beskrivningen av läget. Iran har en komplicerad regim, detta i ett i grunden kulturellt och mänskligt mycket rikt land. Regimen kan bara förverkliga sina politiska målsättningar och säkra sin makt genom repression som riktar sig mot dem som på olika sätt definieras som oliktankande.

I en situation där vi tvingas medge att våra möjligheter att konkret påverka det som inträffar i landet ibland är mycket begränsade är det moraliskt viktigt att vi uttalar vad vi tycker och ger ett moraliskt stöd till de personer som är drabbade, och inte minst till deras familjer, att vi visar värderingsmässigt var vi står och visar att vårt engagemang för mänskliga rättigheter i Iran är oförändrat starkt.

Sedan har vi också besvärliga avvägningar att göra i politiken. Amineh Kakabaveh redogjorde för de problem som finns med det sanktionsinstrument som är mycket populärt att använda i olika sammanhang när vi inte har något annat att ta till. En del av de sanktioner som vi beslutat om tror jag har en korrekt effekt när de riktar sig mot enskilda delar av regimen, till exempel relaterade till det kärntekniska programmet; det ligger dock lite utanför denna vår debatt.

Det är alldeles riktigt som Amineh säger. Delar av dessa sanktioner kan bli ett tveeggat svärd och användas av regimen för att rikta misstänksamhet och aggression mot en omvärld som utmålas som ansvarig också för det materiella, ekonomiska och sociala lidande som finns i det iranska samhället. När vi använder de instrumenten är den balansgången med oss hela tiden.

Det skulle vara fel av mig att säga att jag tror att vi hittat den alldeles riktiga balansen i detta, för det är svårt. Jag har då och då kontakt med den iranske utrikesministern. Det handlar huvudsakligen om andra saker, till exempel den nukleära frågan, men jag kan försäkra att jag i de bilaterala kontakter vi har, i alla dessa kontakter, alltid tar upp vår grundlägg-

gande syn på frågan om mänskliga rättigheter i Iran. Den vet de om, det kommer inte som någon nyhet, men det är viktigt att det finns med i varje kontakt som vi har med dem gällande andra frågor.

Vi är dessutom, som sagt, pådrivande både inom FN:s år för mänskliga rättigheter och inom Europeiska unionen för att med uttalanden och på andra sätt manifestera vårt stöd för dem som drabbas av en tilltagande repressiv regim.

Anf. 4 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Det är mycket viktigt. Det har stor betydelse för befolkningen i Iran att Sverige är pådrivande i den här frågan. Vi vet att varenda regim i regionen är en diktatur som skakar. Jag hoppas verkligen att det en dag också blir Irans tur. Därför är det viktigt att mänskliga rättigheter alltid är i fokus. Inte minst gäller det kvinnornas situation. I Carl Bildts svar nämns särskilt att medeltida straff utdöms enligt sharialagar där kvinnor stenas till döds på grund av äktenskapsbrott och oppositionella hängs. Det är sådana metoder som används mot kvinnor och män. De skiljer sig åt, men båda är avskyvärda.

Kan man göra olika saker? Jag gick flera år tillbaka och tittade på vad vi gjort och såg att mitt parti, Vänsterpartiet, tillsammans med flera andra riksdagspartier väckte en gemensam motion i riksdagen om läget i Iran. Utrikesministerns parti, Moderaterna, var också med. En av undertecknarna var Henrik Järrel. Man kan göra en hel del gemensamt eftersom det handlar om mänskliga rättigheter. Vi brukar hålla fanan högt när det gäller dessa frågor. Det är glädjande att utrikesministern vill och ska följa upp detta. Det är viktigt med sådana här debatter där vi med jämna mellanrum följer upp frågan om mänskliga rättigheter.

Utrikesministern säger i sitt svar att det kommande presidentvalet i juni kommer att bli en barometer med vars hjälp vi kan avläsa det politiska klimatet. Utrikesministern säger också att han tar upp de frågor som rör mänskliga rättigheter varje gång han träffar den iranske utrikesministern. Det hemska är att när det kommer till kritan är det varken premiärministern, presidenten eller utrikesministern som bestämmer. Tyvärr är det mullorna i väktarrådet som gör det. Det är den grupp som fattar besluten. Vi vet att det särskilt är rådets ordförande ayatolla Khamenei som gör det. Han är en av dem som sedan Mykonosrättegången 1992 är internationellt efterlyst för anstiftan till mord på den kurdiske oppositionsledaren Sharaf Khandi.

Det här är alltså inte lätt. Vi har att göra med dessa ayatollor, och frågan är hur man ska komma åt att föra samtal med ayatollorna, som har all makt och fattar beslut om sådant som händer både i och också utanför landet, till och med om mord.

Anf. 5 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Amineh Kakabaveh påpekar någonting som är relativt viktigt att påpeka, nämligen att det är ganska uppenbart att Vänsterpartiet och Moderaterna har lite olika politiska uppfattningar i en lång rad frågor. Det kommer knappast som någon avgörande sensation när man påpekar det. Samtidigt är det viktigt att då och då markera de frågor där vi över partigränserna, över blockgränserna, är eniga i Sverige.

Vi är eniga i försvaret av mänskliga fri- och rättigheter i olika delar av världen. Vi kan ibland ha lite olika uppfattningar om metoderna. Därför tycker jag att debatter som denna, som kanske inte är så konfliktfylld, spelar den viktiga rollen att gentemot den omvärld som faktiskt följer en del av det som sägs i denna kammare markera den grundläggande enigheten mellan politiska företrädare som i andra frågor kan ha väldigt olika meningar.

Sedan är det alldeles rätt som sägs att våra möjligheter att påverka de facto kanske är begränsade. Jag talar, som sagt, med Irans utrikesminister, den nuvarande såväl som den tidigare, men jag vet från sådana samtal i olika enskilda fall att saker och ting ibland sköts av rättsväsendet, vilket är ett något missvisande namn på systemet, och av säkerhetstjänsterna på ett sätt som är svårgripbart.

Beslut fattas i strukturer som är svåråtkomliga för vår påverkan och insyn. Insikten om det får dock inte leda till att vi inte gör vad vi kan. Bara det faktum att vi markerar omsorg, markerar intresse, markerar vår ståndpunkt har betydelse som ett långsiktigt moraliskt stöd och ett omedelbart moraliskt stöd för de personer som just nu är drabbade liksom för deras familjer och andra.

Med insikt om de begränsningar som tyvärr finns i våra möjligheter är det av stor vikt att vi i direkt diplomatisk dialog, i agerande genom Europeiska unionen och Förenta nationerna och icke minst genom det uppvisande av enighet i de grundläggande frågorna som en interpellationsdebatt av denna art innebär fortsätter att vara engagerade i dessa frågor.

Anf. 6 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Javisst, vi är olika ideologiskt, men det är mycket bra att vi är överens om frågor rörande mänskliga rättigheter, kvinnors och barns rättigheter, både när det gäller Iran och internationellt i övrigt. Precis som Carl Bildt säger är det viktigt för vår omvärld att vi i Sverige är eniga och håller fanan högt vad gäller mänskliga rättigheter.

Också metoderna är viktiga, till exempel när man har en diskussion om oppositionella. Vilka är de, och varför ska man välja dem som utnämner sig som oppositionella, till exempel Mousavi, som kallar sig ledare för Gröna bandet? Han var faktiskt själv kriminell under sin ministerperiod på 90-talet. Han var den främste "mördaren" och beordrade mord på fackliga ledare, socialister och studenter. Varför ska han betraktas som oppositionell? Det finns många andra, inte minst inom landet, vilket är väldigt viktigt.

Jag har kontakt med en hel del fackliga aktivister som är förföljda av regimen och söker asyl i Sverige. Det är viktigt att Sverige tar ställning för deras rätt och inte skickar tillbaka dem. De personer som jag skrivit om i min interpellation och nämnt nu vill bara bevaka arbetarnas intressen. De är förföljda och sitter i fängelse. Därför är det viktigt att vi tror på de människor som bevisligen har flytt landet. Jag tror att många lyssnar på den här debatten och ser vikten av en sådan debatt.

Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! I Sverige finns i storleksordningen 90 000 personer med bakgrund i Iran. Jag möter dem i olika sammanhang. Fortfarande känner

de en stark samhörighet med sitt gamla fosterland. Jag tror att vi alla skulle göra det i motsvarande situation. De är viktiga medborgare och kuggar i det svenska samhället, men upprätthåller också – vilket jag tycker är bra – löpande kontakt med vänner och släkt i Iran och följer utvecklingen där. Det gör ibland att det finns svårigheter att hantera på det konsulerära området och andra områden, och det är det som leder till att jag kanske ibland har mer kontakter med min iranska utrikesministermotsvarighet än vad mina kolleger inom Europeiska unionen har. Det har också fördelen att det ger möjlighet att ta upp frågorna om mänskliga fri- och rättigheter relativt frekvent direkt med företrädare för regimen i Teheran. Som jag sade i svaret kommer vi att fortsätta att göra det. Vi kommer att göra det fortsatt inom Förenta nationerna, inom Europeiska unionen och inom bilateralt svenskt agerande.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2012/13:162 om adopterades rätt till information om sin bakgrund och sitt ursprung

Anf. 8 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Gunilla Svantorp har frågat mig huruvida jag har vidtagit några åtgärder för att utvärdera Myndigheten för internationella adoptionsfrågors arbete med att ta fram information och stöd till adopterade som söker sitt ursprung samt huruvida jag avser att ta initiativ för att utveckla stödet för adopterade som vill söka sina rötter så att det fungerar tillfredsställande.

I uttolkningen av barnkonventionen framgår att barnet, så långt det är möjligt, har rätt att få veta vilka som är hans eller hennes biologiska föräldrar. För personer som är adopterade till vårt land kan det vara en relativt komplicerad och arbetsam process.

Att leva som adopterad och att vara adoptivfamilj innebär särskilda möjligheter, men också utmaningar, som har samband med adoptionen. Alla människor behöver finna sitt eget sätt att förhålla sig till sin livshistoria – vem är jag och var kommer jag ifrån? Adopterade har dessutom tidigt i livet genomgått en stor förändring som kan ha betydelse för hur man upplever livet här och nu. Att få veta mer om sitt ursprung och om omständigheterna i samband med adoptionen är därför viktigt för många adopterade.

De adopterade kan också ställas inför oväntade och svåra situationer: Hur hanterar man att den biologiska familjen inte vill ha kontakt eller vill ha väldigt mycket kontakt när man väl funnit den, eller det faktum att man nu i någon mening har två familjer? För att sökandet efter ursprunget ska bli en lyckad och positiv upplevelse krävs därför noggrann och sakkunnig vägledning och i många fall även psykosocialt stöd i samband med sökandet, eftersom det kan vara omtumlande och innebära påfrestningar. Här har socialnämnden en viktig roll genom sin skyldighet att tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som en adopterad har.

Under senare år har behovet och intresset hos de adopterade att söka sitt ursprung vuxit. Adoptionsorganisationernas möjligheter att stödja adopterade i sökandet har samtidigt minskat. Regeringen anslog därför

extra medel från och med 2010 till Myndigheten för internationella adoptionsfrågor bland annat för att just utveckla stödet till adopterade som söker information om sin bakgrund och om förhållandena i ursprungsländerna. Arbetet har bedrivits i samråd med berörda adoptionsorganisationer, adopterades organisationer, myndigheter och yrkesverksamma och genom resor till ursprungsländer. Aktuell forskning på området har gått igenom och bildar en grund för arbetet. Som resultat av arbetet finns samlad, kvalitetssäkrad kunskap och vägledning som vänder sig till adopterade, deras familjer och vänner samt yrkesverksamma inom exempelvis socialtjänsten. Informationen är enkel att ta del av på myndighetens hemsida.

En informationsbank tas även fram om ursprungsländer, med information om exempelvis regler i landet som påverkar adopterades möjligheter att söka information om sin bakgrund, kontakter som kan vara till hjälp i sökandet, hur adoptionsarbetet mellan Sverige och landet startade och utvecklats samt vilka adoptionsorganisationer som förmedlat adoptioner från landet.

Under 2010 publicerade MIA skriften *Internationell adoption i Sverige – politik och praktik från sextiotial till nittiotial*. Skriften har till syfte att ge adopterade och deras anhöriga möjlighet att se det som hände kring deras adoption i ett historiskt sammanhang. Skriften vänder sig även till dem som arbetar med adoptionsfrågor.

Att det finns ett gott stöd till adopterade i vårt land som söker efter information om sitt ursprung och om förhållandena kring adoptionen är en angelägen fråga. Min förhoppning är att det arbete som hittills bedrivits ska tjäna som ett betydelsefullt stöd i det sökandet. Under våren kommer Myndigheten för internationella adoptionsfrågor att lämna förslag på vad som kan göras ytterligare på området, och jag ser fram emot att ta del av de förslagen.

Anf. 9 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret.

Oftast kommer mina interpellationer och skriftliga frågor till när medborgare hör av sig och har funderingar och frågor kring varför olika saker ser ut som de gör på det ena eller andra sättet. Så kom också denna interpellation till. Den handlar om adopterades rättigheter och möjligheter att söka sitt ursprung.

I dag finns det drygt 80 000 personer i Sverige som är adopterade. 50 000 av dem är adopterade från utlandet, och hälften av dem är i dag vuxna. Vi vet, precis som statsrådet skrev i sitt svar, att tankar och funderingar kring ursprung och bakgrund kommer hos de allra flesta någon gång i livet. Då är det viktigt att man ges stöd och råd och får en möjlighet att söka sitt ursprung, någonting som har blivit svårare. Adoptionsorganisationerna säger att efterfrågan på hjälp och stöd är mycket större än utrymmet. Därför tycker jag att det är viktigt att vi har denna diskussion, eftersom det rör så många människor.

I svaret kan vi läsa att statsrådet håller med om att detta är viktigt och att det krävs ”noggrann och sakkunnig vägledning och i många fall även psykosocialt stöd” för att det ska bli en lyckad och positiv upplevelse att söka sitt ursprung. Det är bra att vi har samma åsikt om det.

Men – och det är ett viktigt men – sedan skriver statsrådet: ”Här har socialnämnden en viktig roll genom sin skyldighet att tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som en adopterad har.” Det är alltså enligt statsrådet ett kommunalt ansvar. Som så ofta annars fränsäger sig den statliga nivån ansvaret och säger att det är kommunernas ansvar. Visst har socialnämnderna ett stort ansvar för adoptionsprocessen, men både jag och statsrådet vet att Sveriges kommuner ser väldigt olika ut. På vissa ställen finns det mer kompetens än på andra ställen, om jag uttrycker mig lite försiktigt. Ibland kanske staten måste säkerställa en viss kompetens för att verkligen ge alla samma möjligheter och rättigheter oavsett var i landet man bor. Adoption som beslut av samhället har funnits ända sedan tidigt 1900-tal. Nog måste det väl ändå vara så att det är samhällets ansvar – både kommunernas och statens.

Adoption är i grunden mycket positivt. Barn som redan finns får en familj. Internationella adoptioner skapar också nya band mellan länder och mellan människor. Det är faktiskt så att medicinska behandlingar inte kan hjälpa alla att få så kallade egna barn, även om alla barn är allas barn.

Det är viktigt att samhället ställer upp för de människor som ser till att barn får en familj. Sedan 2005 är det till exempel obligatoriskt att gå en utbildning. Men materialet till den utbildningen är inte uppdaterat. Senast i december i fjol kunde vi i ett reportage i DN läsa att förutsättningarna för dem som adopterar har ändrats på senare år. I dag tar vi emot många fler barn med särskilda behov. Det är inte i första hand de friska bebisarna som kommer hit, utan det är många gånger äldre barn med speciella behov. Då blir det än viktigare med samhällets stöd.

I artikeln i DN kunde vi också läsa att statsrådet menar att Socialstyrelsen håller på att arbeta om det utbildningsmaterial som är så viktigt för utbildningen. Men i samma artikel svarar Socialstyrelsen att de inte ens har påbörjat det arbetet.

Stöd innan, under och efter en adoption borde vara en självklarhet för de människor som gör en viktig insats och adopterar ett barn.

Herr talman! Jag vill därför att statsrådet utvecklar vad hon egentligen menar med sitt svar. Jag tolkar att hon menar att det är ett kommunalt ansvar att se till att stödet fungerar. Menar statsrådet att det statliga stödet ska sträcka sig bara till att vi har en myndighet som har något slags informations- och uppföljningsansvar?

Anf. 10 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Ansvarsfrågan är viktig att diskutera. Vi är fullständigt överens om att stöd för att söka sitt ursprung ska finnas och att det är mycket viktigt att det finns resurser som ställs till förfogande. Men det är också viktigt att se var ansvaret lämpligast bör ligga och var det redan i dag ligger genom befintlig lagstiftning.

Från statens sida har jag varit angelägen om att både ha kontakt med vår myndighet på området, MIA, och träffa adoptionsorganisationer för att få deras bild av hur stödet fungerar. Det var också därför som MIA fick ett extra påslag från och med 2010 för att bättre kunna tjäna som samordnare, informatör och kunskapsspridare kring problematiken med att söka sina rötter. Det är därför det har kommit till stånd en vägledning som nu finns på hemsidan, finns en informationsbank med kunskap om

ursprungsländerna som ska uppdateras hela tiden och har publicerats skriften *Internationella adoptioner*. Det är ett nationellt ansvar.

När det gäller det kommunala ansvaret står det i socialtjänstlagen att socialnämnden i sin omsorg om barn och unga har att ”tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas sedan ett mål eller ärende om vårdnad, boende, umgänge eller adoption har avgjorts”.

Socialstyrelsen har också skrivit allmänna råd kopplade till den paragrafen. Där skriver man: ”Om en person begär att få ta del av uppgifter om sin adoption, bör socialnämnden erbjuda honom eller henne råd och stöd i samband med utlämnandet av uppgifterna. Även om de begärda uppgifterna omfattas av sekretess och därför inte kan lämnas ut, bör socialnämnden erbjuda råd och stöd. Den person det gäller bör också få information om vart han eller hon kan vända sig för att få veta mer om sitt ursprung, t.ex. till adoptionsorganisationen och Myndigheten för internationella adoptionsfrågor.”

Det är sålunda ganska väl definierat i allmänna råd.

Jag måste ställa en motfråga till Gunilla Svantorp: Anser Gunilla Svantorp att vi ska lyfta och förändra socialtjänstlagen och lyfta det här ansvaret från kommunerna? Jag har inte sett några sådana förslag från Socialdemokraterna tidigare.

Anf. 11 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Nej, det är inte det jag diskuterar. Jag diskuterar att det är ett delat ansvar och att det är viktigt att man som adopterad i vuxen ålder får det stöd och den hjälp som man behöver. Det gäller också den problematik som jag tog upp i mitt tidigare inlägg om att det ser väldigt olika ut och att staten inte kan frångå sig sitt ansvar som en nivå i Sverige som måste ha ett helhetsansvar och inte bara ska kontrollera och se om det inte fungerar på vissa håll. Man måste kanske också stötta, tycker jag. Jag pratar absolut inte om att frånta kommunerna något ansvar.

Precis som statsrådet säger i sitt svar fick Myndigheten för internationella adoptionsfrågor ett extra anslag år 2010 för att utveckla stödet till dem som söker sitt ursprung. När man läser myndighetens årsredovisning för 2011 finner man ett långt, jättebra stycke där som handlar om just det uppdraget, där man får en bakgrund och också får reda på vad de har kommit fram till. Myndigheten säger i sin årsredovisning för 2011 att det finns ett stort behov av praktisk hjälp och att det krävs särskild kompetens, inte minst om ursprungsländernas samhällssystem och kulturer, samt kontinuerlig efterforskning i ursprungsländerna för att kontakterna ska kunna bibehållas och utvecklas. Myndigheten säger också att detta inte är något som adoptionsorganisationerna har ekonomiska möjligheter att göra fullt ut själva i dag.

Myndigheten ser därför ett behov av en organiserad verksamhet där psykosocialt stöd är en viktig del. Det är deras slutsats i årsredovisningen för 2011, som jag läser den i alla fall. Att just en organiserad verksamhet med kompetens kommer till är oerhört viktigt.

Myndigheten har på ett vis gjort en kartläggning. Den är jättebra. Precis som statsrådet skriver i sitt svar: Om man går in på hemsidan och tittar får man mycket bra information. Men man har också sett att det finns stora behov av en utveckling på det här området.

Därför blir jag lite grann fundersam över statsrådets slutkläm i svaret på interpellationen, där hon säger att myndigheten under våren kommer att lämna förslag på vad som kan göras ytterligare och att hon ser fram emot att få ta del av de förslagen.

Jag ser också fram emot det. Men som jag ser det har myndigheten ändå varit ganska tydlig och talat om att det finns stora behov av utveckling. Myndigheten har också talat om att de frivilliga adoptionsorganisationerna inte har ekonomiska möjligheter att göra detta fullt ut.

Jag undrar, herr talman, vad regeringen egentligen väntar på.

Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Vi har tagit ett ganska stort nationellt ansvar från regeringens sida, ett ansvar som har inneburit att vi har gett ökat ekonomiskt stöd till MIA, när vi såg att behoven ökade. Det är just därför som de har fått ett extra påslag. Vi är lyhörda för de behov som myndigheten påtalar.

Vi har också bett myndigheten om ett samlat förslag, som nu ska levereras under våren 2013, för att se var bristerna finns och om det behövs ytterligare insatser. Det sker i den planerade form som vi vill ha det.

Vi för en kontinuerlig dialog med myndigheterna för att hela tiden hålla oss uppdaterade. Men det är viktigt att göra de här avstämningarna i en organiserad och bra form.

Jag är fortfarande konfunderad över Gunilla Svantorps diskussion när det gäller vad som är kommunernas ansvar och statens ansvar. Staten har vidgat sitt ansvar genom att gå in med ytterligare resurser. Vi kanske behöver göra mer. Det ska bli intressant att se vad MIA skriver.

Gunilla Svantorp säger att kommunerna har olika kompetens på området och att det skulle vara en indikation på att staten skulle gå in i stället för kommunerna. Är det så jag ska tolka Gunilla Svantorps resonemang? Det lät precis så i början.

Jag skulle bestämt vilja vända mig emot det. Jag tror att det är mycket viktigt att socialtjänstlagen får vara giltig i alla kommuner. Vi har en lagstiftning som gäller precis lika, oavsett om det är stora eller små kommuner. Det är ganska vanligt i den politiska retoriken att man drar till med den här typen av argument. Jag tycker att det vore mycket olyckligt. Jag tror att det behövs ett klarläggande från Gunilla Svantorps sida, att hon inte menar att staten ska gå in och ta över det som i dag är ett lagstadgat kommunalt ansvar, vare sig man är en liten eller stor kommun.

Anf. 13 GUNILLA SVANTORP (S):

Herr talman! Jag trodde att jag klargjorde det i mitt förra inlägg. Jag pratar om stöd, råd och hjälp så att alla har samma chans att utföra sitt uppdrag. Jag pratade inte om socialtjänstlagen ska ändras eller att det ska flyttas över till staten. Jag var ganska tydlig med det i mitt förra inlägg, och jag är tydlig med det nu. Men jag tycker att man på den statliga nivån måste kunna erbjuda det stöd, den hjälp och de råd som behövs. Det tycker jag faktiskt.

Det är en viktig diskussion som vi har haft. Den är viktig för många kvinnor och män som gör en fantastisk insats och adopterar ett barn som på det viset får en mamma och en pappa.

Men i dag är det dyrt för dem som vill adoptera. Det är också något som man kan diskutera. Mediankostnaden år 2001 var strax över 100 000 kronor. År 2011 låg den på knappt 225 000 kronor. Orsakerna till prisbilden är många. Det krävs längre vistelsetid och fler resor och så vidare innan adoptionen är slutförd. Man har också ökat kraven på dokument och uppföljning.

Samhällets bidrag till adoptioner har i många år legat stilla, vilket innebär att de som adopterar får betala en allt större summa själva. Detta gör såklart att de som adopterar barn är i en utsatt situation. Deras start på att bli en familj är betydligt dyrare än för en familj som får biologiska barn. Vi får kanske ta en ny debatt om adoptionsbidraget eftersom det inte var det som frågan gällde, men med tanke på att antalet adoptioner har minskat kraftigt borde det finnas plats i statens utrymme för att ge det allra bästa stödet både före, under och efter en adoption. Det är viktigt att regeringen då har med sig perspektivet att en adoption är livslång. Funderingar på ursprung och på vem man egentligen är kan komma tidigt för vissa och lite senare i livet för andra. Då ska det stöd som man behöver finnas.

Avslutningsvis vill jag fråga statsrådet om hon känner sig nöjd med informationen i dag. Är den bra? Och har vi en bra stöttning för dem som vill veta sitt ursprung?

Anf. 14 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Det blev ännu mer förvirrat av Gunilla Svantorps klargörande i början. I socialtjänstlagen står det att socialtjänsten i sin omsorg om barn och unga ska tillgodose det särskilda behov av stöd och hjälp som kan finnas. I nästa mening säger Gunilla Svantorp återigen att hon tycker att staten ska ge råd, stöd och hjälp. Jag tror att det är viktigt att vi håller detta åtskilt och tittar på vad som är statens ansvar i frågan och vad som är kommunernas ansvar. Vi ska inte blanda ihop det, och det är det jag försöker låta bli.

Barn är fantastiska. Det är fantastiskt att barn kan finna nya familjer, och det vill jag göra allt för att underlätta. Men jag måste också titta på vad som är statens roll. Detta är anledningen till att jag har stärkt MIA:s organisation med extra anslag. De har fått mer ekonomiska resurser för att fler vill veta sitt ursprung. Det är viktigt, och det är bra och nödvändigt att man får möjligheten att göra det. Det är också därför jag nu med förväntan ser fram mot MIA:s förslag till hur vi ytterligare kan förbättra stödet.

En adoption innebär för många att man kan få två familjer, vilket är en rikedom om det faller väl ut och om man till fullo lyckas. Det stöd vi har upprättat är naturligtvis inte en gång för alla givet. Det behöver hela tiden uppdateras. Det behöver kanske finnas nya former så att det passar dem som har behov av att få kunskap och information om sin egen adoption och om sina biologiska föräldrar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 15 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman, ärade ledamöter och ärade åhörare! Jens Holm har ställt fyra frågor till mig i samband med att Naturvårdsverket presenterade sitt underlag till en svensk klimatfärdplan.

Mer specifikt undrar Holm om jag

1. avser att driva ett klimatmål till 2050 i Sverige med noll utsläpp eller nettoutsläpp
2. avser att verka för nya samt höjda miljö- och klimatskatter
3. avser att verka för styrmedel som minskar köttkonsumtionen
4. avser att verka för att i beräkningar och redovisningar rörande Sveriges utsläpp även räkna in konsumtionens totala klimatpåverkan.

Regeringen gav i juli 2011 Naturvårdsverket ett uppdrag att ta fram underlag till en svensk färdplan för att uppnå visionen om att Sverige inte ska ha nettoutsläpp av växthusgaser 2050. Uppdraget redovisades till regeringen den 11 december 2012.

Det är ett digert underlag som regeringen har mottagit från Naturvårdsverket. Underlaget innehåller flera olika scenarier som är beroende av utvecklingen av olika omvärldsfaktorer. Teknikutveckling och övriga länders agerande är exempel på faktorer som får betydelse för hur Sverige når målet till 2050.

Det är för tidigt att nu lägga fram så pass konkreta förslag som Jens Holm efterfrågar. Naturvårdsverkets rapport innehåller en rad olika förslag som ska analyseras, och en bred diskussion ska genomföras med olika aktörer i samhället. Att komma med detaljerade förslag i dag vore att föregripa den diskussionen.

Frågan är komplex och kräver en helhetssyn. Alla sektorer ska vara med och bidra med hänsyn till sina olika förutsättningar. Ett pris på koldioxid bör utgöra motorn för nödvändiga förändringar. Det är viktigt att vi hittar kostnadseffektiva lösningar som också driver på utvecklingen av ny teknik. Klimatarbetet måste också präglas av långsiktighet och förutsägbarhet för både näringslivet och det civila samhället.

Regeringen kommer, som vi tidigare har meddelat, att återkomma under mandatperioden med att närmare beskriva hur det svenska arbetet för att nå visionen om noll i nettoutsläpp 2050 ska genomföras.

Anf. 16 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill tacka miljöministern för svaret. Jag förstår att Lena Ek inte kan gå in på alla detaljer här och nu i en sådan omfattande vision som hur vi ska kunna uppnå nollutsläpp till 2050. Jag hoppas att vi ändå kan komma lite närmare en konkretisering än den som Lena Ek lämnar i sitt svar till mig.

En av de frågor som jag tog upp i min interpellation gäller huruvida vi ska tala om nollutsläpp eller om nettoutsläpp. Om man talar om nollutsläpp, som vi i Vänsterpartiet gör, innebär det att alla utsläpp ska bort här i Sverige. Om man talar om nettoutsläpp tolkar jag det som att vi kan

Svar på
interpellationer

tillgodoräkna oss det vi gör på andra områden och på så sätt kan fortsätta att släppa ut.

Det är någonting som oroar mig i det uppdrag som regeringen har gett till Naturvårdsverket. Verket har nu kommit med sitt förslag. I regeringens uppdrag till Naturvårdsverket handlar det just om att Sverige ska uppnå netto nollutsläpp. Det innebär att regeringen uppmanar Naturvårdsverket att räkna på att Sverige ska kunna köpa till exempel utsläppskrediter i andra länder för att kompensera för de utsläpp som vi gör här. Det handlar också om att Sverige, som jag förstår det, ska kunna tillgodoräkna sig skogen och markanvändningen som en kolsänka för att det ska kompensera för de utsläpp som sker inom andra sektorer.

Här vill jag att miljöministern är tydlig mot oss. I dag handlar ungefär 30 procent av den borgerliga regeringens klimatpolitik om att köpa billiga utsläppskrediter i andra länder. Det innebär alltså att en tredjedel av de utsläppsminskningar som Sverige gör egentligen görs genom uppköp av de billiga utsläppsrätterna. Ska detta fortsätta att vara en strategi för regeringen, Lena Ek, ända fram till 2050? Ska vi fortsätta att köpa billiga utsläppskrediter i andra länder? Det tycker jag vore olyckligt.

Jag vill veta hur miljöministern ser på skogen och markanvändningen. I dag räknar vi inte in skogen och markanvändningen som en kolsänka när vi rapporterar in till FN. Det tycker jag är bra. Om vi skulle räkna in detta som en kolsänka skulle det innebära att Sverige som land skulle kunna släppa ut väldigt mycket mer, och vi skulle ändå kunna uppnå våra klimatmål. Här tycker jag att Naturvårdsverkets underlag känns lite oklart. Därför tycker jag att det är viktigt att miljöministern berättar för oss här och nu att Sverige självklart kommer att kämpa för att skogen och markanvändningen ska bidra till att binda kol i marken. Men vi ska inte redovisa det som minskade utsläpp i Sverige.

Det finns en mängd andra spännande – måste jag säga – förslag i underlaget från Naturvårdsverket. Jag tycker att det vore bra om miljöministern åtminstone kunde kommentera dem. Det gäller inte minst användandet av ekonomiska styrmedel för att få ned utsläppen. Det handlar i hög grad om koldioxidskatten, som kanske är det främsta styrmedel vi har för att minska våra utsläpp. I den senaste budgeten höjer inte regeringen koldioxidskatten.

Jag vill veta vad Lena Ek har för vision om koldioxidskatten i framtiden.

Anf. 17 ROGER TIEFENSEE (C):

Herr talman! Jag vill tacka Jens Holm för att han har ställt den här interpellationen till miljöministern. Det är jätteviktigt att föra en diskussion om hur vi i Sverige ska nå visionen noll nettoutsläpp av klimatgaser till 2050. Nu har vi Naturvårdsverkets underlag. Det är jätteviktigt. Det är nu vi ska diskutera, precis som miljöministern sade i sitt svar. Vi ska stöta och blöta detta. Det gäller inte bara regeringen, utan hela Sverige – kommuner, landsting, företag och privatpersoner – ska bidra i ett sådant här arbete. Det är viktigt att väga för- och nackdelar och olika handlingsstrategier mot varandra. Målet, visionen, är formulerat som ett netto på noll till 2050. Jag tycker att det är riktigt.

Precis som Sara som ska prata här senare kommer jag från Sörmland. SSAB ligger i Oxelösund. Kol är en aktiv del i stålprocessen. SSAB gör

oerhört energieffektivt och hållfast stål. Det är konkurrenskraftigt på världsmarknad just därför.

Jens Holm skriver i sin interpellation och säger ännu tydligare nu att alla utsläpp ska bort här i Sverige. Det innebär att SSAB inte ska finnas. De ska inte få driva sin verksamhet om de inte har ställt om till någonting där de har lyckats ersätta fossilt kol med förnybart kol. Det kan vara möjligt. Vi ska bidra med teknikutveckling till det, och det handlar framför allt att ha den här Carbon Capture and Storage. Jag gillar inte det om man tror att man ska fortsätta att bränna kol, men det är en bra teknik om man ska kunna fortsätta att göra stål. Det handlar om att fånga in koldioxid och skicka ned den i berggrunden.

Det handlar också om att kunna använda förnybara drivmedel och att fånga biologiskt kol och på så sätt få negativa utsläpp. Det är jag också mycket positiv till.

Men Jens Holm uttrycker det så att alla utsläpp ska bort här i Sverige. Det innebär tyvärr att SSAB får lägga ned sin verksamhet i Oxelösund. Det är jag inte beredd att medverka till.

Därför tycker jag att vi ska kunna använda skogen och marken som en kolsänka. Det handlar inte om att räkna in den kolsänka som finns i dag, utan som jag ser det handlar Naturvårdsverkets underlag om att vi ska bli bättre. Vi ska kanske bli bättre på att röja i skogen så att vi får en större tillväxt. Det finns internationella regelverk för hur mycket av en ökning av kolsänkan som vi får tillgodoräkna oss. Vi har den fantastiska förkortningen LULUCF, Land use, land-use change and forestry. Den reglerar precis hur vi får tillgodoräkna oss ökningen av kolsänkan. Det är jättebra att vi har den regleringen. Jag tycker att vi ska utnyttja den.

Jag åker gärna till Oxelösund och pratar om hur man kan bli bättre på att minska koldioxidutsläppen i stålindustrin. Vi ska ha klart för oss att SSAB står för Sveriges enskilt största punktutsläpp, men samtidigt gör de ett sådant oerhört smart stål. Det innebär att man kan ha tunnare stål som en slityta i en dumper till exempel. Det ska vi kunna göra i Sörmland. Vi ska kunna göra det i Sverige och ända säga att vi har noll nettoutsläpp, eftersom vi kan kompensera det genom att till exempel fånga in kolet och skicka ned det i berggrunden eller genom en ökad kolsänka i skogen och marken.

Anf. 18 SARA KARLSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Jens Holm för att han har ställt den här viktiga interpellationen. Jag vill också tacka miljöministern för att hon åtminstone försöker svara på den. Men svaret lämnar en del att önska. Lena Ek menar att det beror på att det är för tidigt i processen för att kunna ge besked i de frågor som Jens Holm ställer. Jag kan förstå att det är svårt att i dagsläget svara på exakt vilka styrmedel som ska användas och när och hur de ska användas eftersom detta är ett mycket gediget underlag.

Men frågorna är i huvudsak av rätt generell karaktär. Det gäller till exempel frågan om hur man ska se på den klimatpåverkan som den svenska konsumtionen har. Där borde miljöministern åtminstone kunna ha någon tanke om hur man ska tänka och räkna på det och om det finns en politik som man bör driva i Sverige för att minska vår konsumtions klimatpåverkan.

Jag tycker att det är särskilt anmärkningsvärt att Lena Ek inte svarar på frågan om målet till 2050 ska vara nollutsläpp eller noll nettoutsläpp. Indirekt gör hon det, men hon verkar ogärna vilja diskutera vad det innebär. Det blir en avsevärd skillnad beroende på hur man räknar och hur man uppskattar eventuella kolsänkor. Det spelar också stor roll hur detta definieras. Det skulle vara intressant att höra vilka fördelar Lena Ek menar finns med olika sätt att räkna.

Att räkna in de eventuella kolsänkor som skog och mark kan utgöra innebär flera problem. Det finns en rättviseaspekt. Ska vi som råkar bo här i Sverige, där vi har mycket skog, kunna släppa ut mer och inte behöva göra den omställning som krävs på andra ställen? Det är också förknippat med en stor vetenskaplig osäkerhet. Forskning är inte entydig när det gäller hur mycket koldioxid som tas upp, och när upptaget är som störst beroende på hur man brukar skogen. Det finns också en gräns för hur mycket koldioxid skogen kan ta upp innan den börjar släppa ifrån sig den i stället.

Jag tycker att det vore rätt oansvarigt att bygga sin klimatpolitik på denna bräckliga grund. Den enda rimliga måste vara att vi sätter ett klimatmål som handlar om utsläppsminskningar och lämnar eventuella sänkor från skog och mark utanför. De är viktiga och positiva. Vi ska följa dem och föra statistik över dem, och vi ska se till att utnyttja potentialen. Men det måste ske i ett separat ramverk.

Regeringen är tydlig i sitt uppdrag till Naturvårdsverket. Det är nettoutsläpp man ska räkna på. Hur det exakt ska ske är svårt att få något svar på från regeringen.

Vad är det som gör att regeringen, till skillnad från många andra, kan känna sig så bekväm med beräkningarna av kolsänkorna att man vill ta in dem i det svenska klimatmålet trots att väldigt många skulle säga att det är en mycket bräcklig grund för att sätta klimatmål?

Jag skulle också vilja veta hur realistiskt Lena Ek anser det vara att kunna tillgodoräkna sig billiga utsläppskrediter även i framtiden. Vad är det som gör att den svenska regeringen, till skillnad från till exempel EU-kommissionen, inte ser de fördelar för svensk konkurrenskraft som omställningen utgör? I EU-kommissionens förslag till färdplan för hela EU räknar man bara på inhemska utsläpp. Man tar inte med de krediter som man kan köpa genom CDM-systemet. Vad är det som gör att den svenska regeringen inte ser det som EU-kommissionen ser?

Jag vill kort bemöta Roger Tiefensees inlägg om SSAB i Oxelösund. Jag tycker att Tiefensee blandar olika saker här. SSAB och svensk stålindustri är redan nu duktiga på att minska sina utsläpp. Man lägger också rätt stora forskningsresurser på att ta fram CCS-teknik. Jag tycker inte att man ska blanda ihop det med att ta in hela skogs- och marksektorn i klimatmålet. Det är att blanda äpplen och päron.

Anf. 19 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Det här är en mycket intressant debatt. Förhoppningen med uppdraget till Naturvårdsverket att presentera den här rapporten om hur vi ska nå ett av våra tuffa svenska klimatmål är att det ska bidra till en rejäl debatt i hela samhällets olika sektorer och på olika politiska nivåer. Om vi ska nå de tuffa svenska klimatmålen, som är att minska

utsläppen med 40 procent till 2020, en fossiloberoende fordonsflotta 2030 och noll nettoutsläpp 2050, måste hela samhället involveras.

Målen är satta, och nu har uppdraget gjort att vi kan börja en bred diskussion. I Naturvårdsverkets material finns en bruttolista på förslag. Det kommer säkert fram fler förslag under den här diskussionen. Det hoppas jag verkligen. Det är ingen lätt sak, men det är absolut nödvändigt att vi når de svenska klimatmålen.

Jag skulle vilja tacka för att vi nu, genom den här interpellationsdebatten, drar i gång den svenska debatten gemensamt. Jag hoppas att vi kan fortsätta det arbetet utifrån våra olika respektive utgångspunkter.

Sedan hade Jens Holm ett fel i sitt förra inlägg. I uppdraget till Naturvårdsverket står det väldigt klart att man ska räkna på scenarier både med och utan utsläppsrätter. Det är viktigt, för det ger oss möjligheter att ha en mer transparent diskussion och titta på vad olika sektorer i samhället behöver göra.

Det som Naturvårdsverket fick med sig i uppdraget var att de ska samråda med utpekade myndigheter, att målet ska nås på ett kostnadseffektivt sätt och att de ska ta hänsyn till de senast tillgängliga vetenskapliga bedömningarna om hur målet kan nås.

Senast före jul fick vi en väldigt allvarlig rapport från Världsbanken. Och vi kan se tillbaka på hur allvarligheten i klimatkussionen har ökat med varje vetenskaplig rapport som har kommit. Därför är det naturligtvis viktigt att Naturvårdsverket i det här arbetet ska ta hänsyn till forskningsfronten när det gäller klimatfrågor.

Man skulle också räkna på scenarier både med och utan internationell utsläppshandel. Det är för att öka transparensen och kunna göra diskussionen mer tydlig.

Det är något som är lite förvånande, tycker jag. Man kan ha väldigt olika åsikter om hur vi ska nå de här målen. Man kan ha olika åsikter om vad som ska räknas in och så vidare. Men att säga att diskussionen om att titta på skogen som kolsänka vilar på bräcklig grund tycker jag inte är korrekt. I så fall gör hela FN fel, eftersom LULUCF är en del, en hörnsten, i FN-pusslet när det gäller klimatförhandlingarna. Vi blev faktiskt för bara någon månad sedan klara med en ganska stor del av de riktigt sega internationella förhandlingarna runt frågorna om hur skogen ska räknas som kolsänka i det här Land use, land-use change and forestry-initiativet eller den förhandlingsplattformen, som har funnits med i många år i FN-förhandlingarna.

Det är också så att för de fattiga länderna är detta en möjlighet. Ta ett land som Indonesien, till exempel. Det är en stor möjlighet för dem. Det är kanske också väldigt viktigt. Precis som vi hörde ska man titta på skogens möjligheter och också utnyttja skogen maximalt, alltså återplantera, vilket är oerhört viktigt.

Innan jag avslutar det här inlägget vill jag bara tillägga, herr talman, att ruttnande skog avger metangas. Det bör vi helst undvika, förutom den del som vi ska ha för biodiversitetsändamål.

Anf. 20 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag instämmer fullt ut med Lena Ek om att situation blir värre och värre för varje vetenskaplig rapport som vi politiker får.

I den Världsbanksrapport som miljöministern hänvisar till talar man om att vi kan nå en temperaturhöjning i världen på fyra grader inom de närmaste 50 åren. Det finns en väldigt stor risk ifall temperaturen skulle stiga så kraftigt.

Det är därför vi inte kan vänta till 2050, utan vi måste visa här och nu att vi menar allvar med att minska våra utsläpp. Och vi måste göra det på ett trovärdigt sätt. Det är därför jag tycker, precis som Sara Karlsson, att det är viktigt att vi är noggranna med definitionerna, att vi är tydliga med att vi ska ta vårt historiska ansvar, att vi ska göra vår hemläxa och att vi ska minska våra utsläpp.

Sedan ska vi självklart samarbeta med resten av världen. Vi ska ha ett ambitiöst klimatbistånd, exempelvis.

Låt mig få berätta, Lena Ek, att jag var i Köpenhamn i måndags och tisdags och pratade med regeringsföreträdare och andra politiker. Danmark har beslutat att de också ska minska sina utsläpp med 40 procent till 2020. Men till skillnad från Sverige säger Danmark att allting ska göras inhemskt.

Just nu håller politikerna och tjänstemännen i Danmark på att arbeta för fullt med att ta fram en koldioxidbudget. En koldioxidbudget handlar om att man ska kunna stämna av utsläppen för varje år, sektor för sektor, samt de totala utsläppen. Och man ska revidera de tillgängliga styrmedel man har. Ifall man ser att det släpps ut lite mer än planerat ska man kunna skärpa de tillgängliga styrmedlen.

Det här är någonting som Naturvårdsverket också tar upp, möjligheten att mycket mer detaljerat få kontroll över våra utsläpp med till exempel en koldioxidbudget. Därför skulle jag vilja fråga miljöministern om hon tycker att det skulle kunna vara någonting som man skulle kunna införa.

Jag skulle också vilja fråga miljöministern en annan sak. Jag vet att Lena Ek och andra företrädare för regeringen ofta säger att koldioxidskatten är det främsta styrmedlet vi har för att minska våra utsläpp.

Koldioxidskatten infördes av en socialdemokratisk regering, med stöd av bland annat Vänsterpartiet. Den började verka 1991. Man kan jämföra med i dag. Då har koldioxidskatten höjts med ungefär 200 procent. Det tycker jag är rätt imponerande. Men man kan titta på hur det är sedan 2006, då den borgerliga regeringen tog över. Då har koldioxidskatten i fasta priser bara höjts med 5 procent. Det man har gjort är i princip att man har justerat upp den med konsumentprisindex och väldigt lite till.

Det tycker jag är märkligt om man har en politik där man säger att det här är vårt främsta styrmedel. Borde man då inte föreslå en mer ambitiös koldioxidskatt än det som ni har gjort de senaste sex åren?

Jag bad också riksdagens utredningstjänst att titta på hur Sverige ligger till med miljöskatter – det handlar om energiskatter, koldioxidskatt och andra miljöskatter. Det visade sig att vi i Sverige inte längre är bäst i världen. Vi har blivit omsprungna av Finland, Nederländerna, Danmark och flera andra länder.

Man kan titta i sammanställningar från EU-kommissionen. Man kan titta i sammanställningar från OECD. Därför skulle jag vilja fråga miljöministern: Tycker inte miljöministern att det är dags att skärpa de ekonomiska styrmedlen? Borde inte Sverige kunna lite mer än det som vi har gjort hittills?

Anf. 21 ROGER TIEFENSEE (C):

Herr talman! I diskussionen låter det som att man ska ställa kolsänkor mot utsläppsminskningar. Låt mig göra det tydligt att en minskning av utsläpp i Sverige och globalt är helt nödvändig för att klara ett tvågradersmål. Men ser man det också globalt innebär avskogning ett väldigt stort bidrag till ökade växthusgasutsläpp, som påverkar klimatet.

Det är därför som FN har valt att lägga in och diskutera denna konstiga förkortning, LULUCF, Land use, land-use change and forestry, alltså hur vi använder mark och skog och hur förändring av den användningen kan vara negativ eller positiv när det gäller halten av växthusgaser i atmosfären.

Det är jätteviktigt att vi har hittat ett ramverk så att vi kan börja räkna där. Jag är positiv till att vi kopplar detta ramverk till andra ekonomiska styrmedel och utsläppsmarknader för att på så sätt ge en betalningsvilja för till exempel Indonesien, att de ska kunna få en ersättning för att börja återbeskoga sin mark. Det är jätteviktigt.

I det perspektivet tycker jag att vi i Sverige har varit duktiga. Det här landet var mer eller mindre kalhugget vid förra sekelskiftet, alltså runt 1900. Då fick vi en skogsvårdslag som innebar att man skulle återplantera. Vi har nu ett större upptag av kol i skogen än vad vi har avverkning.

Men det är inte totalen av det här, utan det är en del av ökningen som vi skulle kunna tillgodoräkna oss. Jag tror att det är jätteviktigt att vi har en hållbar markanvändning och att vi kan öka kolinnehållet både i marken – jordbruksmarken har vi inte pratat så mycket om – och i skogen och att vi kan tillgodoräkna oss det. Det är tvågradersmålet som är det viktiga och att vi har smarta vägar dit.

Anf. 22 SARA KARLSSON (S):

Herr talman! Lena Ek höll inte med mig om att de beräkningar som görs av den kolsänka som skogen utgör är en bräcklig grund. Då måste jag få ställa en fråga. När jag tittar ut över forskningsläget tycker jag inte att jag möts av en entydig bild. Jag möts också av en stor oro från miljörörelsen över förslaget att bädda in LULUCF-sektorn i klimatmålen. Möter inte Lena Ek en sådan oro? Möter Lena Ek en entydig forskningsbild och en miljörörelse som stöder förslaget?

Återigen måste jag säga att jag tycker att Roger Tiefensee blandar ihop olika saker när han försöker få det att framstå som att vi inte skulle kunna bidra till att minska eller stoppa avskogningen i fattiga delar av världen utan att i Sverige börja räkna av vår skog mot det svenska klimatmålet. Det tycker jag är att blanda ihop olika saker.

Det jag vill säga någonting om medan jag hinner är det som både Lena Ek men framför allt Naturvårdsverket är inne på i det här underlaget, nämligen behovet av långsiktighet och kontinuitet i klimatpolitiken. Klimatfrågans allvar kräver det av oss.

Här finns det olika förslag. Vi socialdemokrater har väckt en motion nu under hösten där vi föreslår en långsiktig plan och ett regelverk för klimatet. Jag vet att både Vänsterpartiet och Miljöpartiet har lagt fram liknande förslag. Hur ser miljöministern på det? Är det någonting som krävs för att få en långsiktighet i klimatpolitiken? Är det en diskussion som försiggår inom regeringen?

Det skulle vara intressant att få något slags bild av hur diskussionerna går i regeringen kring hur man ska åstadkomma en långsiktig plan som ger kontinuitet till klimatpolitiken och som pressar politiken att ta till de styrmedel som krävs.

Anf. 23 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag tycker att det är väldigt roligt att Socialdemokraterna också har startat ett arbete för att hantera klimatpolitiken mer långsiktigt. Jag tycker att det är fantastiskt bra, och det är självklart att uppdraget till Naturvårdsverket är ett första steg i regeringens arbete för att göra precis en sådan plan för hur vi ska nå våra tuffa klimatmål.

Inom EU håller man också på med detta. Senast hösten 2014 ska Sverige redovisa hur vi arbetar med en svensk färdplan för koldioxidsnål ekonomi, vilket ju är nästan exakt samma sak fast formulerat på ett annat sätt.

EU har tagit det här beslutet. Regeringen har påbörjat det här arbetet, och jag tycker att det är väldigt roligt att Socialdemokraterna också tänker i samma banor i den här motionen. Sedan kanske vi har en del olika åsikter när det gäller teknikaliteter, men så är det i riksdagen. Det är en del av charmen med att arbeta som lagstiftare i ett demokratiskt parlament.

I Naturvårdsverkets bruttolista, och som jag sade hoppas jag att den kompletteras med en väldig massa andra förslag under den debatt vi ska ha framöver, nämns ju skogen. Låt mig fördjupa just när det gäller skogsfrågorna.

Det är precis som Roger Tiefensee säger: Sverige har varit ett nästan avskogat land. Vi använde våra skogstillgångar i stålproduktion väldigt mycket. Vi använde dem också för vedeldning, och vi skeppade väldigt mycket, eftersom skogen var en väldigt stor exportprodukt länge.

Sverige har haft en skogslagstiftning i mer än 120 år i olika lager som hela tiden har fokuserat på återplantering. Därför har vi faktiskt kommit från en väldigt dålig situation till en situation där skogen ökar med mer än 1 procent kubikmeter fiber per år. Det ger en långsiktigt gedigen tillväxt av den svenska skogen och naturligtvis ett större kolupptag, vilket är otroligt viktigt.

Anledningen till att FN just förhandlar och tycker att den här frågan är så viktig är till exempel situationen i Indonesien som är på god väg att bli världens största utsläppsland. Utsläppen ökar enormt, och vi har nu startat ett gediget arbete med Indonesien för att hjälpa till med skogsfrågorna och ha ett utbyte och en dialog mellan våra båda länder.

Indonesien måste också komma fram till att minska avverkningen och skydda biodiversiteten men också att återplantera på ett ordentligt sätt. Det finns uträkningar på vad skogen betyder. Om hälften av världens produktiva skogsmark skulle skötas på det sätt som vi gör i Sverige, det vill säga att man ökar fibermängden i kubikmeter räknat i skogen, skulle det innebära att utsläppen i världen skulle sluta öka. Vi skulle alltså ta hand om hela ökningskilen. Detta är ett exempel på hur man kan berätta vilket värde skogen har i det här sammanhanget.

Detta är naturligtvis, och det är också bakgrunden till FN:s klimatförhandlingar runt det vi förkortar LULUCF, att ge en morot till de här stora

länderna som har oerhört mycket skog och där avverkningen och ibland skövlingen ger enorma klimateffekter.

Jag tycker att det är viktigt att vi är spelbara i de förhandlingarna, eftersom vi är ett land som kan visa på att det går att förändra situationen och också öka livskvaliteten och tillväxten i ekonomin.

Prot. 2012/13:53
17 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 24 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att kommentera det som Roger Tiefensee tog upp i sitt första anförande eftersom jag inte hann göra det.

Vi i Vänsterpartiet vill att industrin ska gå över till att använda förnybart, och vi tror att det är fullt möjligt. Jag tycker att Centerpartiet och Roger Tiefensees anförande osar en ganska defensiv hållning när det gäller detta.

Vi i Vänsterpartiet är för koldioxidlagring. Vi ser en väldigt stor potential i det, inte minst för att uppnå negativa utsläpp, det vill säga att man använder biobränslen och sedan pumpar ned koldioxiden under marken. Men koldioxidlagring ligger än så länge väldigt långt in i framtiden och kommer att kosta mycket pengar. Därför är det så viktigt att vi inte bara förlitar oss på det utan gör saker och ting här och nu.

Skogen är extremt viktig, och det är inte minst extremt viktigt att vi hjälper andra länder, till exempel Indonesien, Brasilien och Kongo, så att deras skog inte skövlas. Samtidigt är det otroligt viktigt att vi i Sverige ska fortsätta som vi gör i dag, nämligen att vi ska inte tillgodoräkna oss stort innehav av skog för att kompensera utsläpp på hemmaplan.

Det tycker jag är en ganska självklar hållning som vi har i dag, och det var bara det jag ville höra från miljöministern: Visst är det detta som gäller även till 2050?

Naturvårdsverket har en diger lista med saker som kan göras i Sverige, och jag hoppas verkligen att regeringen tar till sig av alla dessa förslag. Jag tror att vi i Vänsterpartiet har motionerat om vartenda förslag som Naturvårdsverket har lagt fram. Dess värre har det röstats ned varje gång vi har lagt fram det i den här kammaren.

Kanske når vi bättre framgång efter den här debatten. Jag tycker att det har varit en bra debatt, och det är nu vi måste sätta spaden i marken och se till att utsläppen minskar radikalt i Sverige.

Anf. 25 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Som jag tidigare har sagt tycker jag att det här är en väldigt viktig, spänstig och intressant debatt, och jag hoppas att vi nu hjälps åt att sprida den här debatten i olika medier i olika sammanhang och i olika samhällssektorer på olika politiska nivåer.

Det som är intressant är att titta på de olika förslagen från Naturvårdsverket och att vända och vrida på dem och försöka få dem att fungera på ett så hållbart sätt som möjligt ekonomiskt, socialt och miljömässigt. Då tycker jag att det är ganska viktigt att i denna helhetsbild, när vi så småningom ska bestämma oss för hur vi ska nå de tuffa klimatmålen som vi har satt upp i Sverige, se hur vi ska nå det och samtidigt bibehålla jobb och utveckling i alla delar av landet.

Sverige har ungefär 95 procent av Europas järnmalmstillgångar – 95 procent. De utvinns på ett så energieffektivt sätt som möjligt och är un-

derlag för en stålindustri som tillverkar specialstål som ligger i global framkant när det gäller miljöteknik. Det är många av talarna som har nämnt det. Bland annat Roger Tiefensee tog upp det.

När vi tittar på hur vi ska nå en hållbar utveckling i Sverige ur alla tre aspekterna är det klart att vi måste väga in detta i bedömningen. Givet att vi har dessa enorma malmtillgångar som ska utvinnas och skapa jobb och tillväxt är ändå skogen vår största nettoexportbransch. Det är likadant där. Det skapar jobb i hela Sverige, jobb som är oerhört viktiga.

Jag är otroligt bestämd när det gäller att vi måste kunna klara klimatmålen och ekonomisk tillväxt och jobb. Därför är det viktigt att skärskåda vart och ett av de förslag som finns i Naturvårdsverkets rapport för att se vilka som fyller den tredubbla funktionen ekonomisk utveckling, social stabilitet och kvalitet samt miljömässiga hänsyn. Det ska bli en oerhört intressant och spännande resa att vara med och plocka fram de beslut som krävs för att vi ska nå de här målen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.21 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

6 § Frågestund

Anf. 26 TALMANNEN:
Jag vill hälsa statsråden välkomna.

Utnyttjandet av Arbetsförmedlingens resurser

Anf. 27 YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är långt mer än 400 000 arbetslösa i dag, och arbetslösheten ökar månad för månad. De pengar som riksdag och regering har anslagit till Arbetsförmedlingen används inte fullt ut. Arbetsförmedlingen skickar tillbaka flera miljarder varje år, pengar som hade kunnat användas för att få fler människor i arbete.

Min fråga till Jan Björklund är: När tänker regeringen släppa på tyglarna så att Arbetsförmedlingen kan använda de pengar som riksdag och regering anslår för att bekämpa arbetslösheten?

Anf. 28 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Det är en viktig fråga. Arbetslösheten är hög, för hög, och den ser ut att öka. Regeringen följer detta, och vi är naturligtvis bekymrade.

Bakgrunden är, som vi vet allihop, att det är en kris i Europa som gör att efterfrågan på svensk exportindustri minskar. Det är alltså bakgrunden.

Den budget som regeringen just har lagt fram innehåller olika typer av ökade statliga åtaganden för 23 miljarder. Jag vill minnas att Socialdemokraterna tyckte att det var för mycket, men det är 23 miljarder i olika ökade utgifter eller skattesänkningar som alla kommer att medverka till att ge fler jobb.

Arbetsförmedlingen signalerar att man har de verktyg och resurser som behövs i nuvarande läge. Det är den signal Arbetsförmedlingen har gett till regeringen. Vi följer utvecklingen och är naturligtvis alltid beredda att göra mer när det behövs. Vår bedömning för dagen är att de ambitiösa insatser som görs är väl avvägda. Men behövs det mer är vi beredda att göra det.

Anf. 29 YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är bra att man anslår pengar, men om vi har ett regelverk som gör att pengarna inte går att använda är de till föga nytta. Vi har nu sett år efter år att Arbetsförmedlingen skickar tillbaka stora belopp, senaste året nästan 3 miljarder kronor, som kunde ha använts till att bekämpa arbetslösheten.

Jag besökte Arbetsförmedlingen i Trollhättan nyligen, en av de kommuner som har dubbelt så hög arbetslöshet som resten av landet. Jag pratade med dem, och de beskrev situationen så här: Vi kan inte göra tillräckligt för att använda resurserna för att se till att människor ska komma i arbete.

Deras räddning var att EU har beviljat pengar via Globaliseringsfonden. EU:s regler för hur man får använda arbetsmarknadsmedel för att arbetslösa ska komma i arbete är långt mer liberala än de som regeringen har satt upp för Arbetsförmedlingen. Är detta rimligt, Björklund?

Anf. 30 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Det är rimligt. Anslag beslutas av riksdagen för olika ändamål. Det är inte så att myndigheten själv kan omfördela det hur som helst, utan det är riksdagen som gör det. Sedan kan riksdagen bestämma att anslå bredare. Så fungerar det med alla myndigheter. Om vi anslår medel för att bekämpa ungdomsarbetslöshet kan dessa inte användas till något annat med mindre än att riksdagen bestämmer det. Ibland gör vi så, ibland gör vi inte så. Vi tycker att det är väl avvägt.

Arbetsförmedlingen säger både till regeringen och offentligt att de har de verktyg och resurser som behövs och att de är väl avvägda. Vi är alltid beredda att göra mer den dag vi bedömer att det behövs.

Det absolut sämsta vi skulle göra för sysselsättningen i Trollhättan och överallt annars är att höja skatterna med 30 miljarder för företag i Sverige.

Anf. 31 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Jag vill rikta min fråga till utbildningsminister Jan Björklund.

Alliansregeringen har genomfört en rad viktiga reformer för att återupprätta den svenska kunskapsskolan. Vi säger att uppföljningar och utvärderingar är oerhört viktiga, men samtidigt upplever lärarna att de tvingas lägga ned alltmer tid på administrativa uppgifter. Beroende på vad man tar del av för undersökningar finns det olika uppgifter. Lärarnas Riksförbund har en uppgift enligt en undersökning som visar att nio av tio lärare upplever detta.

Hur ser utbildningsministern på detta? Är det ett problem, och vad avser i sådana fall utbildningsministern och regeringen att göra åt detta?

Anf. 32 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Ja, det är ett problem. Som jag har berättat har vi tillsatt en utredare som nu ganska skyndsamt ska gå igenom situationen med de administrativa bördor som ligger på lärarkåren i syfte att lägga fram ett förslag om att minska detta. Jag har sagt att jag återkommer under våren. Det kan hända att det även behövs lagstiftningsförändringar, och då återkommer jag till riksdagen under våren med förslag.

Man ska dock problematisera detta något. När vi säger att vi ska ha tidigare betyg i skolan går det att definiera av den som så vill som en administrativ börda. När vi kräver att skolan ska bekämpa mobbning effektivare och redovisa hur man gör upplever en del det naturligtvis som en administrativ börda. Man ska skriva en plan och så vidare. Det är inte så lätt som att säga att allting bara kan försvinna. Det finns syften med det mesta här i världen, och därför behöver en grannlaga avvägning göras.

Mitt besked är glasklart: Det är för mycket av administrativa uppgifter i läraryrket. De behöver minskas, och vi kommer att återkomma till riksdagen under våren med förslag till både beslut och eventuella lagförändringar.

Anf. 33 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M):

Herr talman! Tack så mycket för svaret!

Vi vet att duktiga lärare är absolut avgörande för de resultat vi får. Alliansregeringen värnar alla Sveriges lärare. Administrationen är en del av arbetssituationen. TCO:s stressbarometer visar att läraryrket är det mest utsatta och därmed det stressigaste yrket. Enligt den känner lärare stark psykisk press, saknar möjligheter att påverka sin situation och får för lite uppskattning för sitt arbete.

Vad gör utbildningsministern och regeringen för att ta itu med dessa frågor?

Anf. 34 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Läraryrkets status och attraktionskraft är en strategisk fråga för Sverige. Jag tror i och för sig att ett fackförbund kan ställa den typen av frågor till i stort sett varje yrkesgrupp, och alla kommer att anse

att de har för mycket att göra och får för lite betalt. Det kommer alla att tycka. Med detta sagt är det förmodligen mer sant när det gäller läraryrket än många andra yrkesgrupper.

Det handlar om en uppvärdering av läraryrket generellt. Jag ska kort nämna några saker som vi gör.

Vi har en ny lärarutbildning som ger en mer gedigen bas för lärarna att stå på. Staten bekostar mycket lärarfortbildning. Det lärarlöneavtal som parterna just har ingått är från arbetstagarnas synpunkt det bästa avtal som något fackförbund fått igenom på 15 år i Sverige. Staten inrättar med extra medel karriärtjänster för väldigt skickliga lärare. Vi inför tydligare läroplaner men ska nu också försöka minska byråkratin. Det är alltså ett antal saker vi gör.

Det är en resa att göra. Läraryrket har devalverats under 30 års tid i Sverige, och det är en resa att göra innan vi vänder detta. En lång rad åtgärder är på gång.

Frågestund

Skyddsjakt på varg

Anf. 35 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! Just nu pågår i Junsele skyddsjakt på en vargtik som orsakar skador för rennäringen. Skyddsjakt på varg kan vara befogad i de fall man inte lyckas lösa problemen på något annat sätt. Men i det här fallet handlar det om en invandrad vargtik som bär på de nya, värdefulla gener som den svenska vargstammen så innerligt behöver.

När regeringen före jul gick ut med mål för vargstammen som ligger långt under det som Naturvårdsverket, Rovdjursutredningen och nationella forskarpaneler rekommenderar byggde man det på ett kontinuerligt inflöde av nya gener som är mycket större än det man tidigare sett. Men man har inte lyckats med någon utsättning av vargvalpar från djurparker. Om man då ska skjuta de nya vargarna innan de hunnit sprida sina gener blir det inte så mycket kvar av regeringens vargpolitik.

Jag vill därför fråga landsbygdsministern om regeringen har några tankar på hur man kan minska konflikterna i fråga om varg och rennäring på något annat sätt än att skjuta bort det sista halmstrået i regeringens vargpolitik.

Anf. 36 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Vad beträffar det konkreta beslutet och ställningstagandet som refereras till i frågan är det ett myndighetsbeslut, alltså inte ett beslut som regeringen har fattat. Jag kan inte kommentera det enskilda beslutet.

Vad beträffar varg- och rovdjurspolitik i största allmänhet tycker jag och regeringen att det är väldigt viktigt, vilket anges i de förordningar som numera gäller för att få skyddsjaga olika typer av vilda djur i vårt land, att vi visar hänsyn till andra näringar och verksamheter som är av betydelse för vårt land eller för någon individ. Människor har rätt att skydda sin egendom.

Ett antal åtgärder har vidtagits för att minimera behovet av att tillgripa skyddsjakt i det aktuella fallet. Man har bland annat meddelat att det finns pengar för att skydda de renhjordar som finns i området från

vargangrepp. Detta har, vad jag har förstått, tyvärr inte lyckats, och därav det myndighetsbeslut som har fattats.

Anf. 37 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! Om man ska komma till rätta med inaveln i den svenska vargstammen måste den svenska vargstammen få kontakt med den finsk-ryska. Då behöver man också hitta sätt att acceptera vargetableringar utmed Norrlandskusten på ett sätt som inte slår ut rennärningen.

Eftersom regeringens vargpolitik bygger på en mycket mindre vargstam än vad andra bedömare anser seriöst och därmed på ett betydligt högre inflöde av gener än vad vi sett tidigare skulle man kunna tänka sig att regeringen hade funderat lite mer på hur man kan lösa de konflikter som riskerar att uppstå.

I Rovdjursutredningen har man till exempel lyft fram behovet av förändrade ersättningar och kunskapsutveckling. Är det något som man skulle kunna tänka sig? Vad tror landsbygdsministern om det?

Vi kan inte både göra som landsbygdsministern sade i en jakttidning häromveckan och strunta i EU-kommissionens invändningar mot att jaga de vargar vi har och samtidigt skjuta de vargar som kommer hit innan de får sprida sina gener. Gör vi det blir det inte mycket kvar av vare sig den svenska vargstammen eller Sveriges anseende på miljöområdet.

Anf. 38 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Svaret på den konkreta frågan är ja. Vi har ett antal förslag till åtgärder som kan vidtas. Låt mig ta ett exempel. Vi har höjt ersättningen för att upprätta så kallade rovdjursstängsel för att skydda hemdjur och tamdjur som i annat fall riskerar att bli angripna av till exempel varg.

Jag nämnde i mitt tidigare inlägg ett annat exempel, nämligen att det har beviljats medel för att samerna med olika hjälpmedel ska kunna hålla borta vargarna från de renhjordar som samlas i vinterbetesland.

Det vidtas alltså många och olika åtgärder för att möjliggöra den kontakt som, precis som frågeställaren säger, är nödvändig för att vi ska få en frisk vargstam i vårt land och hålla den på en sådan numerär att vi också kan ha andra verksamheter, till exempel betande djur i våra vackra och biologiskt värdefulla hag- och betesmarker.

Pensionerna

Anf. 39 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag har en pensionsfråga. Jag ställer den mot bakgrund av att det för närvarande är 99 år och 9 månader sedan pensionsbeslutet den 21 maj 1913 träffades i riksdagen med röstsiffrorna 172 mot 25. Det året anslogs 2,7 miljoner kronor till pensionerna. Det har senare ökat.

Efter år 2000 hade vi tio mycket goda pensionsår jämfört med det tidigare systemet, och jag hörde aldrig några protester mot att pensionerna var låga. Vi har senare haft två år med den så kallade bromsen. I år har vi en väldigt god pensionsutveckling på 4,1 procent.

Jag vill fråga socialförsäkringsministern hur utsikterna för pensionerna de närmaste åren ser ut. Det tror jag att den folkspillra på ungefär två miljoner människor som är pensionärer gärna skulle vilja veta mer om.

Frågestund

Anf. 40 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Just precis, 1913 var det. Det är inte varje dag vi firar hundraårsjubileum i centrala välfärdspolitiska frågor i Sverige. Jag kom just tillbaka från Umeå där den svenska forskarkåren inom dessa frågor samlades i ett dygn på temat: Hundra år senare. Vad är utmaningen för de kommande hundra åren?

Vi står inför ett antal problem som är rimliga men ändå en utmaning. Vi har en demografisk utveckling som ger oss skäl att fundera på hur stor del av ett allt längre liv man bör arbeta för att ett hållbart pensionssystem också ska leverera tillräckliga pensioner. Det är en fundamental fråga som i hög grad behandlas i Pensionsåldersutredningen. Vi har dessutom ett antal slagigheter i utbetalningar som regleras av bromsen. Där ser vi en del bekymmer.

Anf. 41 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det som statsrådet kallar slagigheter bekymrar många människor eftersom de inte vet hur inkomstutvecklingen på pensionsområdet ska bli. Efter 65 eller 67 års ålder har man få möjligheter att personligen påverka sin egen inkomstutveckling.

Jag önskar därför att statsrådet något mer preciserar den utveckling man kan se framför sig under de närmaste åren och gärna inkluderar vad Pensionsgruppen kan tänka sig för reformer för att stadga upp så att det blir mindre slagigheter.

Anf. 42 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M):

Herr talman! Det ena är själva prognosen. Den gör inte vi; den gör Pensionsmyndigheten. Det kom en ny i går. Den pekar på att vi i år har den hittills största uppskrivningen någonsin av pensionerna, 4,1 procent. Den pekar på en negativ utveckling nästa år med minus en dryg procent, men det ändras lite grann efter hand. Därefter har vi en rimlig men inte särskilt dramatisk utveckling.

Själva bromskonstruktionen, som är till för att systemet inte ska tömmas på pengar, skapar dock en situation där det blir slagigheter, onödigt stora upp- och nedgångar. Detta tittar Pensionsgruppen på. Finns det något i den tekniska konstruktionen som gör att vi inom ramen för stabilitet och minimerad risk att använda pengar vi ännu inte har slipper dessa ganska stora upp- och nedgångar? Det är den ena frågan.

De andra frågorna handlar om mer fundamentala saker som om premiepensionen är rätt utformad, om vi jobbar länge nog och så vidare.

Det är alltså stort och smått som ligger på Pensionsgruppens bord.

Vård- och omsorgsutbildningen

Anf. 43 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Mina frågor går till utbildningsminister Jan Björklund. Behovet av sjuksköterskor, undersköterskor och vårdbiträden är enormt

de kommande åren. SKL talar om uppemot hundra tusen personer. Samtidigt är det allt färre som söker till vård- och omsorgsutbildningar på gymnasiet.

Hur avser ministern att göra vård- och omsorgsutbildningen på gymnasiet mer attraktiv? Skulle ett sätt kunna vara att underlätta för vidare studier? Ska man läsa till sjuksköterska på universitetet i dag krävs det matematik B, samhällskunskap A och naturkunskap B. Dessa kunskaper har jag, men jag är trots det inte i närheten av den kompetens som den som läst en vård- och omsorgsutbildning på gymnasiet har.

Skulle ministern vara intresserad av att korta sjuksköterskeutbildningen för den som har läst ett omsorgsprogram på gymnasiet?

Anf. 44 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Bilden är rätt. Sjukvården har stora personalförsörjningsbehov, och utbildningsväsendet har, ytterst givetvis på grund av ungdomarnas val, haft svårt att tillgodose detta.

Det ser dock olika ut. När det gäller sjuksköterskeutbildningar finns det många behöriga sökande. Där har det varit ont om utbildningsplatser. Det är tre behöriga sökande per plats, så det gäller att bygga ut antalet platser. Det görs nu. I den budget som riksdagen har antagit på regeringens förslag byggs sjuksköterskeutbildningarna ut i en våldsamt takt – dock inte snabbare än att man kan bibehålla kvaliteten i utbildningen.

När det gäller undersköterskor, det vill säga de som går vård- och omsorgsprogrammet på gymnasiet, är problemet det motsatta. Det är för få ungdomar som vill bli det. Den utvecklingen har vi haft sedan 90-talets början. Det har regeringen uppmärksammat, och en utredning är på väg att tillsättas för att föreslå åtgärder.

Jag tror dock inte att ungdomars intresse av att jobba som undersköterska nödvändigtvis avgörs av hur själva utbildningen är konstruerad, utan det handlar nog mer om vårdsektorns attraktionskraft som arbetsgivare över huvud taget.

Men i den mån utbildningen kan bidra ser vi över om vi kan reformera den och göra den mer attraktiv.

Anf. 45 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Jag vet att regeringen tittar på examen för undersköterskor. Det finns dock en risk att man cementerar bilden av att vård- och omsorgsutbildning gäller bara arbete inom vården.

Jag har rest runt ganska mycket, och i Nödinge utanför Göteborg har man en framgångsrik vård- och omsorgsutbildning. Där påpekar man bredden i utbildningen och att det inte behöver vara bara arbete inom vården som avses. Man får en god grund för att studera vidare till polis, brandman, socionom och många andra yrken. Det gör att man kan locka fler elever.

En annan positiv aspekt är att det är enkelt att få feriejobb för dem som söker denna utbildning. Det gäller dock bara dem som är minst 18 år. Det enda sättet för dem som är 17 år – de kanske har börjat tidigare på gymnasiet eller fyller senare på året – att få ett sådant jobb är att ansöka om undantag hos Arbetsmiljöverket.

Tycker ministern att det skulle vara intressant att införa ett permanent undantag från ålderskriterierna för dem som går på en vård- och omsorgsutbildning?

Prot. 2012/13:53
17 januari

Frågestund

Anf. 46 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Den sista frågan är för ny för mig för att jag omedelbart ska kunna svara på den. Man får väl sommarjobba om man är under 18 år? Det kanske är särskilda regler i vården eller i det här yrket. Jag antar att det beror på vilka uppgifter man utför på arbetsplatsen.

Jag bedömer att vård- och omsorgsprogrammet är det program på gymnasieskolan som är i kris när det gäller hur många som söker jämfört med arbetsmarknadens behov. Det finns en generell debatt om yrkesprogrammets problem, men den är alldeles för generell. Om man ska peka ut ett program med problem är det just vård- och omsorgsprogrammet.

Undersköterskeexamen är en av de saker man tittar på. Det är ett sätt att ge en yrkesidentitet, en examen och status åt utbildningen. Jag tror att utbildningens innehåll också är något centralt liksom möjligheten att läsa vidare till sjuksköterska utan att man ska behöva göra så många tillval. Ytterst är det vårdens attraktionskraft som arbetsgivare som avgör hur många som söker till vårdprogrammet, inte programmets utformning, tror jag.

Sveriges försvarsförmåga

Anf. 47 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Vi har fått alarmerande besked från Försvarsmakten om ett stort underskott i investeringsplanen för försvarsmateriel. I värsta fall måste en försvarsgren läggas ned.

Vi har även fått den bedömningen av vår militära förmåga från Försvarsmakten att vi kan försvara oss endast en vecka vid ett begränsat angrepp på en plats, och detta först år 2019.

Den moderata försvarsministern har tydliggjort att denna förmåga är tillräcklig för att försvara hela Sverige, sammantaget med dagens hotbild och vår omvärld. Från de försvarspolitiska talesmännen för de andra allianspartierna har det hörts helt andra tongångar. Det har hävdats att det är nödvändigt med en kraftfull upprustning för en normal funktion hos Försvarsmakten samt att Gotland måste befästas och förses med luftvärn.

Allmänheten måste tycka att det är förvirrande med dessa helt olika budskap från regeringspartierna.

Min fråga till minister Björklund är: Kommer regeringen att reagera på larmrapporterna från Försvarsmakten eller inte?

Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Ja, självklart. Vi har en parlamentarisk försvarsberedning där alla partier är med; frågeställaren själv kanske sitter med i beredningen. Den ska lägga fram förslag och underlag för 2015 års försvarsbeslut. Det måste naturligtvis göras en ordentlig prövning inför det beslutet av en lång rad faktorer som delvis skiljer sig från beslutet 2008. Av utvecklingen i världen kan man utläsa att de internationella åtagan-

dena kan komma att minska i storlek. Sverige måste också ta hänsyn till den ryska upprustningen.

Att diskussionen förs offentligt kan någon tycka är förvirrande, men i en demokrati fungerar det ju så att olika åsikter förs fram i den allmänna debatten.

Vi måste naturligtvis följa detta. Det är i första hand Försvarsberedningens ansvar att nu bedöma vad som behöver göras.

Anf. 49 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Försvarsmakten har tydligt redogjort för att om Sverige ska ha en tillräcklig luftförsvarsförmåga i framtiden måste minst 60–80 Saab 39 Gripen i E-version köpas in. De nya Gripenplanen tillsammans med nya sensorer och modern beväpning kan jämföras med planerade ryska stridsflyg. Jag vill ge regeringen beröm för att man går vidare med Gripensystemet.

Med detta sagt konstaterar jag att luftförsvarsförmågan inte bara består av jaktflyg utan även av luftvärn. Försvarsmaktens besked till regeringen var tydligt. Om regeringen bara beställer 60 stycken nya Gripen kommer det att behövas en rejäl satsning på att förnya luftvärnet. Om regeringen beställer 80 stycken nya Gripen behövs det något mindre luftvärn. Vi vet nu att regeringen har valt att beställa 60 flygplan.

Jag vill fråga statsrådet följande: Kommer regeringen under denna mandatperiod att redovisa en planering för effektivt och modernt långdistansluftvärn?

Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Luftförsvarsförmågan är central. Om man tittar på de väpnade konflikterna i världen ser man att flygstridskrafter spelar en avgörande roll. De kan snabbt förflyttas över stora avstånd, och de är inte beroende av landtransporter. Även i ett land som är omgärdat av hav, som Sverige till stora delar är, kan luftrummet komma att inkräktas på. Luftförsvarsförmågan är central.

Detta är den typ av avvägningar som måste göras inom Försvarsberedningen. De nuvarande avvägningarna gjordes inför försvarsbesluten 2004 och 2008. Det kanske finns anledning att ändra på det. Jag har i debatten redovisat mitt partis uppfattning att det finns anledning att fundera på detta och höja ambitionsnivån.

Alla partier sitter med i Försvarsberedningen. Det är där detta får vägas ihop och så småningom landa i ett beslut i denna riksdag.

Herrelösa djur

Anf. 51 JENS HOLM (V):

Herr talman! Förra veckan tog massmedierna upp det faktum att poliser i Värmland är upprörda över att de måste lägga mycket tid på att jaga herrelösa katter. Det är inte första gången det här problemet tas upp. Jag anser att frågan om herrelösa katter inte borde ligga på polisens bord. Den skulle kunna skötas mycket bättre av Länsstyrelsens djurskyddskontrollanter.

Att flytta över ansvaret till Länsstyrelsen från polisen föreslogs i en statlig utredning om en ny djurskyddslag. Den utredningen kom i november 2011. Sedan dess har regeringen inte gjort någonting.

Jag vill därför fråga landsbygdsministern:

När ämnar landsbygdsministern och regeringen lägga fram ett förslag om en ny ansvarsfördelning för herrelösa djur? När får vi en ny djurskyddslag från regeringen?

Anf. 52 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! För någon vecka, eller möjligen några dagar, sedan gick det över en propositionsförteckning till riksdagen där det anges att vi kommer att presentera en proposition om förändringar i djurskyddslagstiftningarna. Den baseras på den utredning som presenterades för mig i november 2011 efter en lång och gedigen remissomgång. Det kommer vi att göra i mars i år.

Anf. 53 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag tackar landsbygdsministern för svaret. Jag har sett den förteckningen. I förteckningen över kommande propositioner står det, om jag inte missminner mig: ändringar i djurskyddslagen senast den 26 mars.

Jag tolkar det svar som jag har fått här som att det är ett förslag till en ny djurskyddslag som landsbygdsministern då kommer att lägga fram. I det förslaget förväntar jag mig att man gör en överflyttning så att det blir länsstyrelsernas professionella djurskyddskontrollanter som får ansvaret för djuren så att polisen kan ägna sig åt andra verksamheter som man är mer lämpad för.

Kan ministern bekräfta att så är fallet?

Anf. 54 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Vi har meddelat riksdagen vilka propositioner som regeringen har för avsikt att presentera för riksdagen. Vad de propositionerna kommer att innehålla går inte att svara på i dag eftersom de inte finns ännu utan är under beredning.

Mjökproduktionen

Anf. 55 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga som gäller lantbruket, närmare bestämt mjökproduktionen.

Jag växte upp på 70- och 80-talet på en gård i Ödeshög i Östergötland. Vi hade tio kor. Det kunde en hel familj leva på. I dag är det anorlunda. De senaste tio åren har antalet lantbrukare som håller på med mjökproduktion halverats. Jag har träffat mjölkbönder från Enköping och från Alunda i Östergötland som har allt från 50 till 700 kor. Det är tyvärr lika negativt för dem som har färre kor som för dem som har många.

Frågan är: Kan regeringen och jordbruksministern göra något för att se till att mjökproduktionen kan behållas i vårt land? Ministern kan inte

sätta priset på mjölken, men finns det andra åtgärder som kan vidtas för att rädda mjölkproduktionen?

Anf. 56 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag tror att frågeställaren och jag är överens om att bon- den är viktig för jobb och utveckling i hela landet. Det är jätteviktigt att vi har en jordbruksproduktion och matproduktion i vårt land för att vi ska ha en förädlingsindustri som ger jobb och så vidare. Min målsättning är inte att bara behålla den produktion vi har i dag utan att öka produktion- en. Vi har möjlighet till det.

Det bygger självklart på att det finns en marknad för de produkter som produceras. En halv liter buteljerat vatten är oftast dyrare att köpa i en affär än en hel liter högvärdig mat i form av mjölk. Jag tycker att det är slående vilka preferenser människor har.

Därtill kan jag och regeringen göra ett antal saker. Några är redan vidtagna. Självklart ska vi försöka hålla nere administration och regel- bördor. Vi ska på olika sätt försöka minimera de kostnader som finns för att bedriva denna typ av verksamheter. Något är redan gjort, och något kommer säkert att komma i framtiden. Vi har även EU-förhandlingar som pågår just nu där jag vill ha lika villkor mellan medlemsstaterna inom Europeiska unionen.

Anf. 57 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar Eskil Erlandsson för hans engagemang. Men frågan är: Finns det mer konkreta åtgärder?

Det senaste året har varit det kanske tuffaste på en generation, och många hotas nu av nedläggning.

Jag vet att det är problematiskt att hitta vägar framåt med tanke på EU. Men det skulle vara intressant att höra landsbygdsministerns syn på hur det är i Finland. Där har man lägre krav, men man kan å andra sidan ge stöd till alla de bönder som har denna fina djurhållning. Detta skulle vara intressant att få belyst.

Det talas om en kopeng. Det finns också en problematik kring att det i dag i princip lönar sig lika bra att åka omkring med en putsmaskin som att ha djur. Finns det möjlighet att styra över pengar till de bönder som faktiskt har djur?

Det skulle vara intressant att få svar på dessa frågor.

Anf. 58 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag är övertygad om att vi i de kommande jordbrukspo- litiska ställningstagandena kommer att få mer resurser, pengar och lik- nande, till den aktiva produktionen. Det är pengar som i dag många gånger går till soffbönder, eller passiva brukare, som vi har alltför många i vårt land och i andra delar av Europa.

Beslut och ställningstagande, som jag tror att frågeställaren och kammaren känner väl till i detta hänseende, hoppas jag kommer under detta år. Men det hänger mycket på om vi rör de ekonomiska förhand- lingarna i hamn inom Europeiska unionen eller ej.

En annan del fanns i den tidigare frågeställningen om djurskyddslag- stiftningen. Vi har nu ett underlag för förändringar i den lagstiftning som vi har kring hur djur ska hållas. Som jag meddelade tidigare har vi för

Trafiksäkerhet

Frågestund

Anf. 59 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag vill tala om trafiksäkerhet i dag.

Vi har i veckan upplevt den värsta masskrocken på Tranarpsbron med 100 fordon inblandade. Det kan ha varit en kombination av dålig sikt, tät trafik och fel halkbekämpning. Men dessa 100 fordon visar också på den utveckling som vi har i landet i dag. Hälften av dessa 100 fordon var tung trafik.

Nu har regeringen gått på Socialdemokraternas förslag om krav på vinterdäck på den tunga trafiken. Detta har vi krävt länge. Det är vackert så och en bra början. Men hur kommer det att bli framöver?

Vi kommer att se en ständig ökning av den tunga trafiken på våra vägar. Hälften av fordonen på denna bro var tung trafik, och det speglar det samhälle som vi kommer att uppleva framöver. Regeringen har valt att satsa på tung trafik på väg eftersom man höjer banavgifterna på järnvägen. Därmed tvingar man ut allt fler tunga transporter på vägarna.

Vad avser transportministern att göra för att vända denna utveckling?

Anf. 60 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Det var nog många som blev både förbluffade och förskräckta av det som vi såg häromdagen och tänkte att detta inte händer i Sverige.

Jag ska åka ned till Skåne i morgon och träffa flera av dem som har varit inblandade i efterarbetena med anledning av denna olycka där ungefär 71 fordon var inblandade.

Trafiksäkerhet handlar om så oerhört många faktorer. Det handlar om hur vägarna är utformade och designade, vilka hastigheter som vi faktiskt håller och vilka avstånd vi håller. Men det handlar även om teknisk utrustning, och vi har nu infört krav på vinterdäck för lastbilar.

Jag tror att man ska vara försiktig med att måla upp bara den tunga trafiken som en stor trafiksäkerhetsfara. Det är inte där som vi i statistiken ser flest dödade eller svårt skadade. Vi måste jobba på bredden, och transporter behöver vi ha inom alla transportslag.

Anf. 61 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Det är klart att vi behöver transporter inom alla transportslag. Men ni har valt inriktning. Ni höjer banavgifterna för att tvinga ut ännu mer transporter på våra vägar. Det är det som blir effekten. De som köper transporter – myndigheter och kommuner, men även det privata näringslivet – räknar i kronor och ören vad det kostar, och de räknar alltid med den billigaste transporten.

Jag har i veckan haft kontakt med många lastbilschaufförer som är oroade över utvecklingen eftersom de också ser en helt annan konkurrens, en konkurrens från en oseriös näring där man inte följer lagar, där man inte följer vilotidsreglerna, och där man inte har sjysta villkor utan lever under slavliknande förhållanden.

Ska vi följa denna utveckling, eller ska vi försöka hindra den? Vi socialdemokrater vill faktiskt hindra den. Vi tycker att de som jobbar på våra vägar ska känna trygghet och ha sjysta villkor.

Anf. 62 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag tror att det är oerhört viktigt att man inte baserar ställningstaganden på vad som behöver göras utifrån att man tror hur saker och ting ser ut. Därför har vi gett ett uppdrag, vilket Monica Green vet, till Rikspolisstyrelsen och Transportstyrelsen att se över regelefterlevnaden hos yrkestrafiken på väg. Av uppgifter som redan har börjat komma ut kan man inte bara döma ut utländska åkare som de som inte sköter sig.

Monica Green och jag har tidigare varit överens om att villkor och regler ska gälla alla oavsett var man kommer ifrån. Det är en förutsättning för sund konkurrens.

Om en transportör som köper gods ska ha de bästa förutsättningarna handlar det om att ha förutsägbarhet i fråga om tid, kostnad och funktion. Då gäller det att optimera varje trafikslag och att låta dem fungera tillsammans. Det är den linje som vi har valt från regeringens sida.

Satsning på vuxenutbildning

Anf. 63 CECILIA DALMAN EEK (S):

Herr talman! I borgerligt styrda Ale norr om Göteborg bor det en ung kille som har gått på ett tekniskt gymnasium och som nu jobbar på SKF. Han oroar sig med rätta för framtiden. Han oroar sig för neddragningar och varsel. Han bestämde sig därför för att läsa på universitetet. Allting var planerat och ansökningarna inskickade. Då visade det sig att det inte går. Kommunen har inte råd med den komvuxkurs som han behöver för att få behörighet till utbildningen. Det finns pengar i stort sett bara till lagstadgad och grundläggande komvux. Det kanske man kan förstå eftersom arbetslösheten orsakar stora kostnader för kommunerna, och allt fler elever saknar avgångsbetyg.

Det är bra att kommunerna täcker upp för regeringens misslyckade politik. Men det är inte bra att regeringen låter bli att ta ansvar för det livslånga lärandet, och det räcker inte för denna kille i Ale.

Därför vill jag fråga utbildningsministern när han tänker göra allvar av regeringens vackra ord om att verkligen satsa på det livslånga lärandet.

Anf. 64 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Staten satsar betydligt mer på vuxenutbildning i dag än vad staten gjorde 2006. Men vuxenutbildning är ett kommunalt ansvar. Det är inte jag och mitt parti som har bestämt det. Det är frågeställarens parti som en gång i tiden har bestämt att detta ska vara kommunalt. Det är kommunerna som ansvarar för det. Det är kommunerna som har ansvar för kommunal vuxenutbildning. Staten skjuter till en del medel, och dessa medel har ökat kraftigt om man jämför 2013 med till exempel den tid då frågeställarens eget parti styrde. Men sedan är det kommunerna som gör prioriteringar inom vuxenutbildningen. I stort sett alla som söker

en plats inom vuxenutbildning får en sådan. Men alla får inte alltid sina förstahandsval tillgodosedda. Jag antar att det var ett sådant exempel som frågeställaren nämnde.

Vuxenutbildningen är alltså väl utbyggd. Men det är naturligtvis så att i tider med arbetslöshet måste kommunerna också anpassa utbildningsvolymerna uppåt.

Anf. 65 CECILIA DALMAN EEK (S):

Herr talman! Den statistik som jag har tittat på kommer från Skolverket. Där ser man att det sedan 2006 har skett en betydande minskning av antalet studerande inom den kommunala vuxenutbildningen. Omräknat till heltidsstuderande har antalet minskat från 100 000 till 88 000 år 2011. År 2012 ökade regeringen tillfälligt antalet utbildningsplatser, och det är bra. Men sammantaget minskar regeringen det statliga stödet till vuxenutbildningen med 700 miljoner kronor mellan 2011 och 2013. Det är långt ifrån den höga ambition utbildningsministern brukar ge uttryck för här i kammaren och i andra sammanhang. Det är uppenbart att denna regering inte tar vara på människors vilja att utbilda sig och bidra till Sveriges utveckling.

Min fråga till utbildningsministern kvarstår: När ska regeringen ta ansvaret för det livslånga lärandet på allvar?

Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag ber om ursäkt för att jag skrattade till, men det berodde på de grova överdrifter frågeställaren gav uttryck för. Jag tar det en gång till: Vuxenutbildningen får väsentligt högre statliga anslag i dag jämfört med 2006, när frågeställarens parti hade ansvaret.

Däremot är det riktigt att vi byggde ut ännu mer tillfälliga platser under den djupaste finanskrisen 2008, 2009 och 2010. En del av detta har avvecklats sedan dess, men i takt med att konjunkturen har vänt ned igen bygger vi nu ut på nytt. Så är det med vuxenutbildningen; den går upp och ned med konjunkturen. Alla regeringar har alltid hanterat vuxenutbildningen på det sättet, och det gör vi också. Vi gör precis på samma sätt som tidigare regeringar har gjort: När det är högkonjunktur drar man ned något på samhällets vuxenutbildningsambitioner, och när det är lågkonjunktur bygger man ut. Nu bygger vi ut, och det är betydligt mer nu än det var 2006.

Det innebär dock inte att varje sökande får sitt förstahandsval tillgodosett omedelbart. Jag ser att frågeställaren skakar på huvudet, men då får hon gärna berätta hur det är. Jag säger att det är mer pengar nu. Det står i riksdagens tryck. Om det är på något annat sätt får frågeställaren gärna stå och berätta inför tv-kamerorna vad hon vet. Det är nästan 2 miljarder mer i dag än 2006. Det är sanningen. Men det är klart att det ändå inte betyder att varenda sökande alltid får sitt förstahandsval tillgodosett. Det går inte att garantera, och jag kan inte garantera det.

Anf. 67 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M):

Herr talman! För varje dag som går blir vi fler som är delaktiga i informationssamhället. Nya tekniska medel och möjligheten att vara uppkopplad utan sladdar har gjort att vi har blivit mer mobila och effektiva. Nästan hälften av befolkningen, 45 procent enligt Statistiska centralbyrån, använder mobiltelefonen för att kolla e-post, läsa nyheter och delta i sociala nätverk på nätet. Det finns också ett tydligt åldersmönster – det är framför allt de yngre som använder mobiltelefoner mest, och användningen av både mobiltelefoner och datorer går ned i åldrarna. Varannan treåring i Sverige använder sig av internet, enligt World Internet Institute.

Trots alla fördelar med tekniken och vår strävan efter mer it i skolan oroar sig väldigt många föräldrar för att deras barn tillbringar alldeles för mycket tid framför olika elektroniska skärmar. Hur ser it-ministern på problematiken?

Anf. 68 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Det är alldeles uppenbart att det är en fantastisk utveckling vi nu ser i samhället. Det är allt fler som väljer att utträta allt mer och mer av de ärenden man behöver utträta i vardagen på internet, och vi har allt mer och mer smarta telefoner – sex av tio svenskar har prövat eller använder återkommande en smart telefon. Förra året e-deklarerade nästan 200 000 svenskar via telefonen, vilket är en fantastisk utveckling.

Det är klart att detta reser många stora utmaningar. När detta kryper ned i åldrarna – när våra barn och unga börjar leva allt mer och mer av sina liv inte bara i en fysisk verklighet som i sandlådan, på skolgården eller i fotbollsomklädningsrummet – är det en utmaning för oss i vuxen världen att finnas där. Vi måste finnas på nätet, i de sammanhang där barnen befinner sig, och ta del av den kulturen. Vi måste lära oss vad det är för villkor och regler som finns där och vad det är de möter, så att vi som vuxna kan vara med och ta ansvar också för den delen av våra barns och ungdomars verklighet.

Anf. 69 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M):

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Mobilitet och molntjänster skapar en ny riskbild för samhället. Detta konstaterar Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i sin senaste rapport om informationssäkerheten. Riskerna för dataförlust och dataintrång är stora, både ur ett driftsäkerhetsperspektiv och när det gäller skydd av den personliga integriteten. Industriella styrsystem, kraftverk och även trafiksignalsystem är beroende av säkra tekniska system.

På vilket sätt arbetar regeringen, förhoppningsvis över departementsgränserna, med frågor som rör it-säkerheten?

Anf. 70 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jag tackar för den kompletterande frågan.

Det är klart att när allt mer och mer blir digitalt – när vi vänjer oss vid att utträtta alltmer känsliga ärenden på nätet – blir säkerheten, integriteten och tilliten helt central. I den e-förvaltningsstrategi som regeringen fattade beslut om precis före jul är säkerhetsfrågorna i fokus och väldigt högt uppsatta. Det är därför vi nu jobbar med ett få fram ett bra system för säker identifiering och legitimering på internet, och det är därför MSB nu jobbar med att ta fram förslag på en ny it-säkerhetsstrategi för Sverige som regeringen förstås kommer att titta vidare på.

Så sent som i går presenterade MSB ett förslag till hur vi kan få ett nytt detekteringssystem, alltså ett nytt system för att rapportera in it-incidenter från våra myndigheter och ibland också från privata företag, för att vi ska kunna se de nya hoten och möta dem. Det handlar också om att vi ska kunna få system och strukturer som gör att vi kan garantera våra medborgare att de lösningar vi använder, inte minst från det offentliga, håller hög säkerhet och att man kan lita på dem när man använder dem.

Förvaltningen av vildsvinsstammen

Anf. 71 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Min fråga går till landsbygdsminister Eskil Erlandsson och rör förvaltningen av vår vildsvinsstam. Den växer väldigt kraftigt, och det gör därmed också problemen för framför allt vårt jordbruk.

Alliansregeringen har genomfört en rad förändringar i syfte att öka jakten och på andra sätt förbättra förvaltningen. Klart är dock att mer måste göras för att vi ska öka intresset för jakten och därmed avskjutningen. En nyckelfråga är att förbättra avsättningen för vildsvinsköttet. Våren 2011 överlämnade Livsmedelsverket ett förslag till hur försäljningen av vildsvinskött skulle kunna förenklas. Enligt förslaget ska jägare kunna sälja mindre mängder av vildsvinskött direkt, utan dagens krav på besiktning i en vilthanteringsanläggning.

Det har gått ungefär ett och ett halvt år sedan Livsmedelsverket presenterade sitt förslag. Min fråga till ministern är: När blir det verklighet?

Anf. 72 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Precis som Johan Hultberg säger är vildsvinsstammarna lokalt och regionalt i stora delar av vårt land i dag på tok för stora, vilket försvårar många verksamheter. Det gäller som sagt inte minst bondeproduktionen i många och stora delar av vårt land. Vi måste på de platser där stammen är alldeles för stor vidta ytterligare åtgärder. Ett antal åtgärder är vidtagna. Fler kanske måste komma för att vi ska få rätsida på detta.

En sak är jag dock mycket distinkt med, och det är att det som tillhandahålls åt konsument i matsammanhang måste vara etthundra procent säkert. Annars riskerar vi en backlash som kan bli allvarlig och kontra-produktiv för det vi vill uppnå. Därför har jag ännu inte lagt fram det förslag som, som Johan Hultberg säger, presenterades en ganska lång tid tillbaka. Det är nämligen inte så att vi kan garantera att allting är säkert – detta अप्रॉप att det finns trikiner i alltför många vildsvin i vårt land.

Anf. 73 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag är självklart lika angelägen som ministern om att vi ska upprätthålla en väldigt hög livsmedelssäkerhet. Min förhoppning är att det går att förenkla försäljningen av vildsvinskött och likväl bibehålla en mycket hög livsmedelssäkerhet. Det var så att säga regeringens direktiv till Livsmedelsverket när förslaget togs fram. Jag vill ändå verkligen understryka behovet av att på något sätt göra det enklare att sälja vildsvinskött. Man kan naturligtvis även titta på andra möjligheter, till exempel det LRF har föreslagit om att staten eventuellt skulle kunna ta på sig att subventionera trikinproverna för att därigenom göra det mer attraktivt för jägare att ge sig ut i skogen och förvalta vår alltför stora vildsvinsstam.

En annan fråga handlar om utfodring av vildsvin. Den är på många håll överdriven och på sina håll rent av oetisk. Nu har vi jaktlagsutredningen, som tittar på denna lagstiftning. Ett sätt tycker jag skulle kunna vara att ge länsstyrelserna möjlighet att reglera utfodringen. Hur ser landsbygdsministern på en sådan lösning?

Anf. 74 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Vi måste komma vidare i arbetet med att få balans mellan olika intressen. Det inkluderar balans mellan till exempel lantbruket och på vissa områden alltför stora vildsvinsstammar. Ett sätt är att göra som sades i den första frågeställningen, nämligen att utöka möjligheterna att sälja skjutet eller avlivat vilt, men jag upprepar: Jag kommer inte att medverka till annat än att det sker under etthundra procent både kontrollerbara och säkra former, så att vi inte får ut sjukdomar bland oss människor som är mer eller mindre obotliga för oss.

Det andra är att minska utfodringen. Jag kan meddela kammaren att länsstyrelserna har ett uppdrag att ta fram regionala förvaltningsplaner också för våra vildsvinsstammar och kan i dem ange olika riktlinjer och bestämmelser för att få ned de stammar som lokalt och regionalt är alldeles för stora.

It i skolan

Anf. 75 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag tar chansen att ställa en fråga till. Naturligtvis vill jag gärna också ställa en it-fråga. Jag funderar på vem jag ska ställa den till.

Jag har en fråga som handlar om it i skolan. Skolministern och it-ministern får väl fundera på vem av dem som ska svara eftersom vi nu har båda ministrarna här.

Jag har sett att it-ministern i debattartiklar och på andra ställen talar om vikten av att använda oss av den digitala tekniken i skolan och hur bra det är att man kan ha digital pedagogik och så vidare. Men jag har å andra sidan också hört skolministern säga nästan det motsatta. Jag har interPELLERAT skolministern vid några tillfällen, och då har han sagt att detta inte är något som vi behöver uppmuntra och att vi i stället ska lära barnen att källsäkra, sedan får skolorna göra som de vill.

Jag skulle vilja veta vem i regeringen det är som kommer att vinna den här kampen.

Anf. 76 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Vi är helt överens. Självklart ska man ha digitala hjälpmedel i skolan. Det jag har vänt mig emot i den allmänna debatten är när man uttrycker att böcker inte längre behövs och att man inte längre behöver lära eleverna skriva för hand. Det är det jag har vänt mig emot. Man behöver göra både-och i skolan. Vi behöver ha digitala hjälpmedel och lära eleverna jobba med it på olika sätt av flera skäl, både för att de ska lära sig it – de som nu inte gör det hemma – och för att det är ett hjälpmedel i undervisningen.

Däremot har jag också sagt – och det är detta som Monica Green brukar hacka på mig för – att it inte är det enda som skolan ska jobba med. Det finns fler läromedel, böcker och man ska lära sig skriva för hand och så vidare. Men det finns ingen motsatsställning. Skolan behöver göra både och.

Anf. 77 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Det är väl bra att Björklund börjar inse detta nu. Det har ju inte riktigt varit så i de tidigare debatter som vi har haft. Jag tror att Anna-Karin Hatt skulle kunna hålla med mig i det fallet. Jag har märkt att det har blivit en liten förskjutning när det gäller Björklunds inställning. Nu börjar den mjukna, och han medger att vi behöver både och.

Fler och fler lärare märker hur mycket bättre det blir för eleverna att faktiskt använda sig av plattor. Man får en självsäkerhet, och man till och med utjämnar skillnader mellan flickor och pojkar så att man kan hjälpa de svagaste eleverna på ett helt annat sätt. Då vore det bra om även skolan skulle göra ett lyft och se till så att det inte bara blir positiva öar runt omkring i landet utan att också de skolor som hittills inte har jobbat med de här frågorna börjar göra det. Det tycker jag att skolministern skulle visa tydligt, för det kan han ibland.

Anf. 78 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Det är glädjande om Monica Green är tillgodosedd med min attityd. Inget gläder mig mer, faktiskt.

Detta är min uppfattning. De som tycker att man inte ska ha datorer i skolan är fel ute, men de som tror att det bara är datorer är också fel ute. Det är både och. Det är en balans. Det är den balansen som behövs.

Ibland har det varit investeringar i skolan när man köper in mycket dyr teknisk utrustning, men sedan finns det inte kunskap och beredskap att använda den, så att man får ut något av den. Det är en balansgång, men det råder ingen tvekan om att skolan ska vara digitaliserad. Det är självklart.

Läkemedelsforskningen

Anf. 79 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag ska be Björklund att stanna kvar i talarstolen, för jag skulle vilja ställa en annan viktig fråga. Vi talade tidigare om hur det blir när man blir pensionär och om hur man ska ha det då. En annan viktig fråga är hur man överlever så länge att man hinner bli pensionär, och då

spelar läkemedelsindustrin och life science en oerhört viktig roll, inte minst för detta land.

Jag skulle vilja fråga hur statsrådet ser på utvecklingen av forskning på läkemedel och andra delar i vårt land. Inte minst undrar jag detta mot bakgrund av att vi har haft väldiga nedläggningar i tillverkningsindustrin. Det ska vara ett högteknologiskt och kunskapsrikt samhälle på just läkemedelsområdet, och Astranedläggningen i Södertälje härområdet var ett väldigt oroande tecken på att det är någonting som brister.

Anf. 80 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Frågan är mycket motiverad. Det är en strategisk fråga för Sverige. Till att börja med är läkemedelsindustrin av stor ekonomisk betydelse för Sverige. Vi i det här landet exporterar varje år läkemedel för mer pengar än vi exporterar personbilar för. Det är väldigt betydelsefullt ekonomiskt.

Kunskapsintensivt är läkemedelsindustrin också väldigt viktig. Jag tror inte att det finns någon bransch som har så hög utbildningsnivå och så mycket forskare anställda som just läkemedelsindustrin. Det är bekymmersamt att läkemedelsindustrin i Sverige och Europa – det är inte bara Sverige det handlar om – inte har haft konkurrenskraftiga villkor.

Det är stort fokus på detta i regeringens forskningsproposition. Det är stora satsningar på life science. Det är mycket höga ambitioner på de här områdena, på medicinsk forskning, och vi vidtar en lång rad åtgärder för att skapa villkor och möjligheter för denna industri. Sanningen är att många av företagen tycker att den här forskningen bedrivs billigare och effektivare i Asien och i Kina än i västvärlden. Det är denna utmaning vi står inför: att vara attraktiva.

Leaders arbete med landsbygdsutveckling

Anf. 81 EVA SONIDSSON (S):

Herr talman! Jag vill ställa min fråga till landsbygdsministern.

Jag var i går på ett möte om Leader, alltså det projekt där man jobbar med samverkande åtgärder för att stärka landsbygdens ekonomi. Man har en fantastisk verksamhet runt om i landet. Det är 63 olika områden som man jobbar med. Man har över 200 anställda och 1 000 så kallade lagmedlemmar.

Inom Leader känner man nu en viss oro inför framtiden. Man har nu en budget som sträcker sig fram till 2013. Därför vill jag höra hur landsbygdsministern ser på verksamheten. Kommer det att bli fortsättningar på dessa projekt?

Anf. 82 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Tack för en angelägen fråga. Min uppfattning är att Leaderområdena har bidragit och bidrar till en utveckling av de stora och viktiga svenska landsbygdsområdena. Det program som vi nu har verkar mellan 2007 och 2013. Vad som händer efter 2013 är helt beroende av vilken budgetöverenskommelse som kan nås av stats- och regeringscheferna på plats i Bryssel. Är jag inte helt felunderrättad kommer en ytterligare diskussion om hur mycket pengar som ska transporteras genom

Bryssel och hur de ska fördelas att äga rum under början av februari månad innevarande år. Förhoppningsvis kan vi därefter fördela de pengar som blir tillgängliga på angelägna områden för att få en ökad utveckling av svenska men också europeiska landsbygdsområden.

Prot. 2012/13:53
17 januari

Frågestund

Anf. 83 EVA SONIDSSON (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Om jag uppfattade rätt är ministern positiv till Leaders verksamhet. Jag hoppas då att ministern också verkar för att Leader ska fortsätta. Vi står nu inför risken att behöva säga upp 200 anställda i verksamheterna eftersom det kanske blir ett förmodat glapp. Varje land tar väl ändå sina egna beslut, om jag har förstått det hela rätt, men man blir ändå påverkad av EU:s beslut.

Anf. 84 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! I vårt land liksom i andra medlemsstater i unionen är vi helt beroende av de budgetbeslut som fattas av stats- och regeringscheferna på plats i Bryssel för att medel ska bli tillgängliga för den typ av landsbygdsprogram som vi har nu och har haft under ett par programperioder tidigare.

Vad beträffar ändamålet och resultatet av de Leaderområden vi har i vårt land har jag sett många och goda exempel på hur de har bidragit till utvecklingen av den svenska landsbygden och av de småorter som finns på den svenska landsbygden. Det gör mig angelägen om att vi ska fortsätta utveckla dessa områden.

Anf. 85 TALMANNEN:

Därmed var dagens frågestund avslutad. Jag tackar deltagande statsråd och ledamöter.

7 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 17 januari

2012/13:203 Åtgärder mot arbetslösheten i Halland

av *Adnan Dibrani* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:204 Utredning om 100 procent förnybar energi

av *Lise Nordin* (MP)

till miljöminister Lena Ek (C)

2012/13:205 Vägen till ett hållbart arbetsliv

av *Raimo Pärssinen* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 januari.

8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 januari

2012/13:252 Åldersgräns i sjukförsäkringen för egenföretagare
av *Ylva Johansson* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2012/13:253 Nystartsjobb i väntan på beslut

av *Ylva Johansson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:254 Distansstuderandes möjligheter att tentera nära bostaden

av *Gunilla Svantorp* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 januari.

9 § Kammaren åtskildes kl. 14.59.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.21 och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
3 § Svar på interpellation 2012/13:150 om situationen i Iran	2
Anf. 1 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	2
Anf. 2 AMINEH KAKABAVEH (V)	3
Anf. 3 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	4
Anf. 4 AMINEH KAKABAVEH (V)	5
Anf. 5 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	5
Anf. 6 AMINEH KAKABAVEH (V)	6
Anf. 7 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	6
4 § Svar på interpellation 2012/13:162 om adopterades rätt till information om sin bakgrund och sitt ursprung	7
Anf. 8 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	7
Anf. 9 GUNILLA SVANTORP (S)	8
Anf. 10 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	9
Anf. 11 GUNILLA SVANTORP (S)	10
Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	11
Anf. 13 GUNILLA SVANTORP (S)	11
Anf. 14 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	12
5 § Svar på interpellation 2012/13:180 om klimatvision till 2050	13
Anf. 15 Miljöminister LENA EK (C).....	13
Anf. 16 JENS HOLM (V)	13
Anf. 17 ROGER TIEFENSEE (C)	14
Anf. 18 SARA KARLSSON (S)	15
Anf. 19 Miljöminister LENA EK (C).....	16
Anf. 20 JENS HOLM (V)	17
Anf. 21 ROGER TIEFENSEE (C)	19
Anf. 22 SARA KARLSSON (S)	19
Anf. 23 Miljöminister LENA EK (C).....	20
Anf. 24 JENS HOLM (V)	21
Anf. 25 Miljöminister LENA EK (C).....	21
Ajournering.....	22
Återupptagna förhandlingar	22
6 § Frågestund.....	22
Anf. 26 TALMANNEN.....	22
<i>Utnyttjandet av Arbetsförmedlingens resurser .....</i>	<i>22</i>
Anf. 27 YLVA JOHANSSON (S).....	22
Anf. 28 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	23
Anf. 29 YLVA JOHANSSON (S).....	23
Anf. 30 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	23
<i>Lärarnas administrativa uppgifter.....</i>	<i>24</i>
Anf. 31 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	24
Anf. 32 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	24

Anf. 33 CAMILLA WALTERSSON GRÖNVALL (M).....	24
Anf. 34 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	24
<i>Skyddsjakt på varg</i>	25
Anf. 35 HELENA LEANDER (MP).....	25
Anf. 36 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	25
Anf. 37 HELENA LEANDER (MP).....	26
Anf. 38 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	26
<i>Pensionerna</i>	26
Anf. 39 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	26
Anf. 40 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	27
Anf. 41 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	27
Anf. 42 Statsrådet ULF KRISTERSSON (M)	27
<i>Vård- och omsorgsutbildningen</i>	27
Anf. 43 RICKARD NORDIN (C).....	27
Anf. 44 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	28
Anf. 45 RICKARD NORDIN (C).....	28
Anf. 46 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	29
<i>Sveriges försvarsförmåga</i>	29
Anf. 47 MIKAEL JANSSON (SD).....	29
Anf. 48 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	29
Anf. 49 MIKAEL JANSSON (SD).....	30
Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	30
<i>Herrelösa djur</i>	30
Anf. 51 JENS HOLM (V)	30
Anf. 52 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	31
Anf. 53 JENS HOLM (V)	31
Anf. 54 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	31
<i>Mjölkproduktionen</i>	31
Anf. 55 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	31
Anf. 56 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	32
Anf. 57 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	32
Anf. 58 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	32
<i>Trafiksäkerhet</i>	33
Anf. 59 MONICA GREEN (S).....	33
Anf. 60 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M).....	33
Anf. 61 MONICA GREEN (S).....	33
Anf. 62 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M).....	34
<i>Satsning på vuxenutbildning</i>	34
Anf. 63 CECILIA DALMAN EEK (S).....	34
Anf. 64 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	34
Anf. 65 CECILIA DALMAN EEK (S).....	35
Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	35
<i>It-användningen</i>	36
Anf. 67 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M).....	36
Anf. 68 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	36
Anf. 69 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M).....	36

Anf. 70 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C).....	37	Prot. 2012/13:53
<i>Förvaltningen av vildsvinsstammen</i>	37	17 januari
Anf. 71 JOHAN HULTBERG (M)	37	
Anf. 72 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	37	
Anf. 73 JOHAN HULTBERG (M)	38	
Anf. 74 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	38	
<i>It i skolan</i>	38	
Anf. 75 MONICA GREEN (S).....	38	
Anf. 76 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	39	
Anf. 77 MONICA GREEN (S).....	39	
Anf. 78 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	39	
<i>Läkemedelsforskningen</i>	39	
Anf. 79 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	39	
Anf. 80 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	40	
<i>Leaders arbete med landsbygdsutveckling</i>	40	
Anf. 81 EVA SONIDSSON (S)	40	
Anf. 82 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	40	
Anf. 83 EVA SONIDSSON (S)	41	
Anf. 84 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	41	
Anf. 85 TALMANNEN.....	41	
7 § Anmälan om interpellationer	41	
8 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	42	
9 § Kammaren åtskildes kl. 14.59	42	

